пригодницька повість

переклад з німецької Євгенії Горевої

Пан Пляшкер працює в конторі. Чоловік він тихий, і життя в нього дуже одноманітне. Принаймні було дуже одноманітне, доки він якогось дня не зустрів Суботика. Той пробув у нього тиждень і все перевернув шкереберть.

А почалася ця історія в неділю. Тієї неділі яскраво світило сонце. Понеділок, як і зазвичай, настав одразу після неділі. У вівторок до пана Пляшкера в гості прийшов пан Вівторакус із торбою раків. Середа, як і належить, припала на середину тижня, а в четвер була гроза й чотири рази прогуркотів грім. У п'ятницю пан Пляшкер, ідучи на роботу, знайшов п'ятака, що лежав орлом догори, й подумав: "Це добрий знак!" І справді, того дня пана Пляшкера відпустили з роботи. А потім настала субота, і в суботу — наче з неба впав Суботик!

Він одразу назвав пана Пляшкера татком і залишився з ним. Суботик мав руде, аж червоне, їжакувате волосся, куценький хоботець із п'ятачком на кінці й сині цятки на обличчі. Завдяки тим цяткам пан Пляшкер міг здійснювати які завгодно бажання. Наприклад, схотілося йому одного разу машини для здійснення бажань! Із нею він зазнав чимало прикрих несподіванок і набрався великої мороки.

Та найдужче натерпівся від витівок капосної машини для здійснення бажань гладкий пан

Амфібер. Навіть поліція, до якої він мало не щодня бігав скаржитися, нічим не могла йому зарадити.

Єдиний, хто знав про цю машину, крім пана Пляшкера та ще, звісно, Суботика, був пан Вівторакус. Але він жодній живій душі не виказав

таємниці. Не розповів навіть пані Аннемарі Моркван, яка пекла для нього смачні пироги з яблуками.

Та врешті-решт машина для здійснення бажань поламалася так, що полагодити її було неможливо, і пан Пляшкер гадав, що вже ніколи не здійснити йому свого найпалкішого бажання: "Я хочу, щоб Суботик залишився зі мною назавжди!"

Перший розділ Невдала гра

Була північ. Пан Пляшкер сидів на даху будинку своєї домовласниці пані Моркван. Обома руками він міцно обхопив димаря і весь тремтів од збудження й страху, не наважуючись ворухнути головою, щоб, бува, не глянути вниз.

Поряд на гребені даху сидів Суботик, безжурно метляючи ногами.

Як обидва опинилися тут, угорі? Цілком добровільно. Десять хвилин тому вони по черзі пропхалися крізь слухове віконце і обережно видерлися обвітреною, слизькою черепицею вгору на дах.

По що ж вибрався так високо пан Пляшкер?

По нові цятки для Суботика!

А чому він задля цього виліз опівночі аж на дах будинку?

Це також можна пояснити. Найкраще почнімо з суботи. Чи навіть із п'ятниці, коли все почалося.

У п'ятницю пан Пляшкер зужив єдину і останню чарівну синю цятку, яку зберіг для нього Суботик, приховавши за своїм лівим вухом. Цього

разу пан Пляшкер не довго думав над тим, що б його забажати. Він глибоко вдихнув і мовив повільно й урочисто:

— Я хочу, щоб Суботик назавжди залишився зі мною!

І тоді зникла остання Суботикова синя цятка — здійснилося найпалкіше бажання пана Пляш-кера.

Та вже другого дня, в суботу, татко Суботика засумнівався: чи справді його бажання було найкращим із можливих?

Вони з Суботиком саме збиралися трохи розважитися грою.

Пан Пляшкер сидів коло столу й тасував карти. Суботик вистрибував на ліжку, співаючи:

Стрибаю з радощів — ха-ха! Мов не Суботик, а блоха. Чого ж радію я, сміюсь? Бо коло татка зостаюсь!

На це пан Пляшкер сказав:

— І я страшенно радий. Але було б ліпше, якби ти радів трохи тихіш.

— Іще тихіше? Ні, інакше я, на жаль, не можу, татку! Суботяче правило номер двадцять три велить:

Як зрадів — не забувай: на всі заставки співай та вистрибуй, не вгавай!

Пан Пляшкер засміявся. Він сказав:

— Пляшкерівське двадцять четверте правило: якщо хочеш грати в карти, сядь біля столу, а не вистрибуй по ліжку.

— Хіба ж це правило? — зауважив Суботик. — Воно у вас навіть не римується. — Він перестав підскакувати й загукав:

— Сидіть?

— Я вмить!

— До карт?

— Не в жарт!

Я тільки — мах! — злечу, як птах!

Він трохи відступив на ліжку назад — для розгону, сягнистим стрибком перелетів з ліжка на крісло, а звідти — на стілець. Стілець перекинувся, Суботик беркицьнувся додолу Падаючи, він ухопився за скатертину, стягнув її зі стола вкупі з усіма картами, олівцем, блокнотом, татковими

окулярами для читання і вазою з тюльпанами. На льоту зловив вазу з квітами й покотився з нею під стіл.

Коли пан Пляшкер, трохи отямившись від першого страху, зазирнув під стіл, Суботик сидів там із цілісінькою-неушкодженою вазою з тюльпанами в одній руці й окулярами пана Пляшкера — в другій, широко всміхався й примовляв:

Гоп-гиць — беркиць! Звалився — приземлився! Татко настрашився — Суботик не забився!

— Ти справді не забився? — допитувався пан Пляшкер.

— Та ні ж, ні! — відповів Суботик, збираючи розсипані на підлозі карти. — Тепер вони добряче перемішані, не треба й тасувати, просто зразу граймо!

Пан Пляшкер знову застелив стола скатертиною, ще раз перетасував карти і сказав:

— А тепер, будь ласка, сядь, як годиться, рівненько на стільці, не стрибай і не падай!

— Я вже, татку! — відповів Суботик. — Сів, як годиться — мов блискавиця!

Пан Пляшкер заходився здавати карти.

— Граємо в "шістдесят шість". Кожен отримує шість карт, — пояснював він Суботикові.

Ю

— Кожен? — перепитав той. — І ви, і я, і пан Вівторакус, і пан Обердубер, і пані Моркван, і пан Амфібер, і...

— Я мав на увазі — кожен із нас двох отримує шість карт, — виправився пан Пляшкер. — Ось твої.

— Мої? Усі шість? Дякую, татку! Дякую! — втішився Суботик.

Пан Пляшкер відкрив тринадцяту карту й поклав на стіл, напівприкривши рештою карт. То була чирвова дев'ятка.

— Отже, чирва — козир, — сказав він. — Ти ходиш.

Суботик узяв зі столу свої карти, розсунув їх віялом у лівій руці, прискіпливо розглянув з обох боків, обнюхав кожну, подумав і нарешті похитав хоботцем.

— Починай-бо! — квапив пан Пляшкер. — Ходи врешті-решт! Чого ото розмірковувати без кінця-краю?

— Не знаю, з чого почати, — мовив Суботик. — Які кращі — чорні чи червоні?

— Та звісно — червоні, з чирвовими сердечками, — відповів пан Пляшкер. — Я ж тобі пояснював правила гри. Ти що, забув уже?

— Та ні...

— Ну то починай-бо, врешті!

— Зараз, татку. Починаю! — пообіцяв Суботик, та спершу проспівав:

Мудрі правила навчають, як нам грати, стати, сісти. А нечеми їх ламають, надто ж, як захочуть їсти.

Тоді запхав одну зі своїх карт — чирвову сімку — в рот, смачно поплямкав і проковтнув.

— Що... що ж ти оце робиш?! — вигукнув пан Пляшкер.

— Я почав з червоної, кращої карти, як ви й підказали, татку, — пояснив Суботик, запхав у рот винову десятку, трохи пожував і скривився. — Фе! — сказав він і аж здригнувся. — Щиру правду ви казали, тату. Чорні значно, значно гірші за червоні!

Червоні карти — полуничкі із власного городика, а чорні — то жабині плічка — п'ятсот одна бородавка!

— Що... та що ж ти оце робиш?! — залементував пан Пляшкер.

— Ви питали вже двічі, хіба це не нудьга, татку? Може 6, краще спитатися про щось інше, — від-

повів Суботик. — Наприклад, чи пан Вівторакус Антон, зійшовши на балкон, видав у саксофон лише один фальшивий тон?

— Не хочу я нічого питати ні про якого Антона з саксофоном та балконом! — розсердився пан Пляшкер.

— А шкода, воно ж так чудово римується! — пожалкував Суботик. — То спитайте, чи пан Обердубер поросятко любе вгодував на грубе...

— Не буду я питати і про Обердубера. А про його поросятко й поготів!

— Його поросятко? Хіба в нього й поросятко є?

— Та певно, що немає!

— То про що ж вам хочеться спитати, татку, га?

— Ні про що я не хочу питати! Я... я хочу, щоб ти не поїв геть усіх карт! — сказав пан Пляшкер. — Це ж гральні карти, а не їстівні!

— То вам цього тільки хочеться чи це ваше бажання? — поцікавився Суботик.

— Мені хочеться... ні, стривай!— це моє бажання! — вирішив пан Пляшкер: він вчасно згадав, що Суботик дуже любить, коли кажеш про бажання.

із

— А, то це ваше бажання, татку! — підхопив за ним Суботик і взявся за бубнового короля. — Я й сам думав, що таке ваше бажання. Та що вдієш, усі бажання тепер, на жаль, марні. Адже ви вчора використали мою останню синю цятку. Тож мені, мабуть, можна скуштувати оцю червоненьку карту. Скуштувати — не вгавати! Узяти — і вм'яти! Як дуже кортить, можна надкусить, еге ж? — Та й надкусив — від щирого серця. — О, добра страва, чудова справа! Хто їсть, тому слава! — примовляв він, жуючи.

Бубновий король уже позбувся корони, скіпетра й добрячого клаптя мантії.

Пан Пляшкер кинув свої карти на стіл і підвівся.

— Годі, доволі з мене! — вигукнув він. — На цьому кінець!

— Як то — кінець? — здивувався Суботик. — Ми ще ж не починали грати!

— Мені перехотілося! — відрубав пан Пляшкер. — Я пішов.

— Як, тату? Чому? Куди? Ви вже не хочете грати в карти? — сипнув запитаннями Суботик.

Пан Пляшкер мовчки рушив до дверей. Суботик покинув карти, прибрав ноги зі столу й скочив із стільця.

— А мене ви з собою візьмете? — запитав він. Пан Пляшкер похитав головою.

— Ні. Я йду гуляти. Сам. Без Суботика, — відказав він. — Поїж, про мене, хоч і всі червоні карти, мені байдуже. Все одно без бубнового короля й чирвової десятки в "шістдесят шість" не зіграєш. Смачненького тобі, а тепер бувай!

І він вийшов з кімнати.

Суботик кинувся за ним слідком, наздогнав його в коридорі, ухопив за руку, силкуючись не пустити далі.

— Татку, візьміть-бо мене з собою! — благав він.

— І не подумаю! — сказав пан Пляшкер і випручав свою руку з Суботикової.

— Будь ласка, татку, будь ласочка! — все молив малий. Здавалося, він ось-ось заплаче.

Панові Пляшкеру стало його шкода — він зупинився й дозволив Суботикові знову вхопитися за свою руку

— Ти, мабуть, гадав, що я дам тобі волю до вечора варити з мене воду? — мовив він.

— Як — варити воду? Що ж я вам зробив? Я зовсім не знаю, чого ви розсердилися!

— Раніше мені досить було тільки сказати: "Я хочу..." — і ти одразу виконував моє бажання. А тепер про щось тебе просити — однаково, що просити оцю стіну. Або контейнер на сміття.

— Бо я ж раніше мав сині цятки, — сказав Суботик, — тож і мусив робити все, чого бажало-ся вам. А тепер я роблю тільки те, чого бажається мені.

— А, то он воно як! — Пан Пляшкер знову висмикнув свою руку з Суботикової й застромив у кишеню піджака, перш ніж малий устиг щось сказати. — То виходить, ти виконував мої бажання не задля мене, а лише тому, що мав сині цятки. Ти просто не міг інакше. Добре, що я тепер це знаю!

— Неправда! Я робив це й через те, що ви — мій татко, а я — ваш Суботик!

Пан Пляшкер сказав:

— Може, краще було 6 мені вчора на останню цятку забажати чогось зовсім іншого...

— Іншого? — спитав Суботик. — Ви більше не хочете, щоб я лишався з вами?

— Хочу, але ж я міг забажати, щоб у тебе на обличчі знову була ціла сотня синіх цяточок. І тоді я на одну з них забажав би, щоб ти завжди був зі мною, а на решту дев'яносто дев'ять — не давав би тобі мене дратувати.

— Та я ж вас не дратував, татку. Чесно! — запевнив Суботик. — Я й не думав ніколи вас дратувати. Ніколи!

— Ніколи? А хто ж тоді поїв мої карти?

— Не я, — відповів Суботик.

— Не ти? — Пан Пляшкер повернувся до кімнати, підійшов до столу, взяв недоїдки карт і тицьнув Суботикові під самісінького носа. — А оце що? — запитав він.

— Оце ось — пів бубнового короля, — правдиво відповів Суботик, вказавши на один недогризок.

— Так-так, півкороля. Може, скажеш, що це терміти надгризли або сарана?

Суботик засміявся.

— Ні, татку, це я. Ви ж знаєте. Було так смачно...

— Отже, ти визнаєш, що з'їв мої карти?

— Е, ні! Не ваші. Тільки ті, що ви мені самі подарували. Хіба ж ви не пам'ятаєте? Ви сказали: "Оце — твої". Правда ж? І я не хотів їх їсти, хотів грати, як і ви. Та вони так смачненько пахли... І тоді я подумав: "Якщо воно моє, у мене право є робити з ним — я знаю — усе, що забажаю". Це ж правда чи ні, татку? Ви колись і пані Моркван так казали!

— Може, й казав, — мусив визнати пан Пляшкер.

— А бачите! — вигукнув Суботик. І на радощах почав співати:

З моїми речами, — хочте чи ні, — я можу зробить, що завгодно мені. Чи то доглядати, чи Моркві віддати й забути умить, натерти до блиску чи вкинути в миску й підливи налить. Промити окропом,

змастити сиропом чи влити смоли...

Суботик на мить примовк.

Чи з'їсти без жарту, — хай будуть то карти, стільці чи столи! —

і собі в риму підхопив пан Пляшкер. — Ти це мав на увазі? Нарешті я тебе зрозумів.

— Чудово! — зрадів Суботик. — А коли ви ще й сказали, що червоні — смачніші...

— Кращі! — уточнив пан Пляшкер.

— Авжеж! Набагато, набагато кращі, — потвердив Суботик. — То я й... то мені й скортіло їх покуштувати. А дратувати вас я не хотів, хіба що трішки-трішечки.

Пан Пляшкер уже цілком пробачив Суботикові.

— То ми просто не порозумілися. — Він узяв малого за руку. — Тоді ніщо більше не стоїть на дорозі нашій спільній прогулянці. Гайда!

— А хіба щось стояло на дорозі? Мабуть, пані Моркван втелющила... — зміркував Суботик.

— Ні-ні.

— То, може, пан Вівторакус? — здогадувався далі Суботик. — Мабуть, клітку з хом'ячком поставив?..

— І знов ні. Це просто так кажуть, — пояснив пан Пляшкер. — Я мав на увазі, що ми удвох з тобою підемо гуляти.

— Геть із кімнати — йдемо гуляти! — вигукнув Суботик. — Це вам не жарт! Сидіти не варт! Миттю на старт! Годі вже карт!

Отож вони й вирушили. І хоча дорогою Суботик трохи підгриз чийсь садовий паркан, якомусь водієві висолопив язика, на ринковому майдані вскочив у воду фонтана, ще й посадив туди чиюсь гладку, розгодовану таксу, щоб погратися з нею в тюленів, пан Пляшкер того дня більше не пожалкував, що невдало використав останню Суботикову синю цятку.

Анітрохи не пошкодував він про це і в неділю, і в понеділок. Аж у середу пан Пляшкер знову згадав про сині цятки для здійснення бажань.

І зовсім не тому, що Суботик надто вже пустував — "варив із нього воду". Щоправда, вранці в середу він замалим не наробив пожежі в кухні пані Моркван, забажавши перевірити, чи займеться від манюсінького сірничка велика скатертина з кухонного столу. Звісно, пан Пляшкер не зрадів із того так дуже, як хтось міг би сподіватися. Так само, як і з того, що Суботик гасив полум'я не водою, а супом із холодильника пані Моркван. Та коли знехтувати такими дрібницями, справи з Суботиком були зовсім непогані.

Ні, пан Пляшкер знову згадав про сині цятки з цілком іншої причини. Не через Суботика він забажав собі принаймні однієї-єдиної синьої цятки.

Бачите, пан Пляшкер закохався!

Другий розділ Пан Пляшкер закохався

У середу пан Пляшкер повернувся з роботи додому ніби зовсім іншою людиною. Зазвичай після довгого робочого дня він дома, у своїй кімнаті сідав у крісло й відпочивав. Тоді читав газету, і коли Суботик озивався до нього, відповідав здебільшого дуже скупо. Уже аж згодом, після вечері він "відходив" від роботи по-справжньому і тоді сміявся з Суботикових витівок чи нових пісеньок.

Цієї ж середи пан Пляшкер прийшов з роботи співаючи. Радісно привітався з пані Моркван, що саме стояла на драбині й протирала вікно.

Не здивувався навіть з того, що допомагав господині прибирати, пораючись на кухні з пилососом, не хто інший, як пан Вівторакус. Пан Пляшкер лише мимохідь щиросердо ляснув приятеля по плечі — й одразу кинувся до своєї кімнати, ще з порога вигукнувши:

— Чудовий вечір, любий мій Суботику! Уяви собі, вона не лише привіталася зі мною, вона всміхалася мені на протязі всієї поїздки!

— Добрий вечір, татку. Це справді чудово, що пані Моркван усміхнулася вам, — відповів Суботик. — Та ще й на протязі. Вона, мабуть, стояла на драбині, у фартусі, пов'язана хустиною і в Гумових рукавичках.

— Та я не про якусь там драбину на протязі! Я кажу про ліфт, яким завжди підіймаюся нагору в себе на роботі.

— І що, там була й пані Моркван?

— Та яка пані Моркван?! — уже нетерпляче вигукнув пан Пляшкер. — Там була вона! Чи ти вже забув, що я тобі розповідав позавчора? Поряд з моєю кімнатою в конторі вже з тиждень працює одна жінка, і вона...

— І вона?..

— Вона... ну... подобається мені. Дуже подобається.

— А, це та, з носом!

— З носом? — перепитав пан Пляшкер. — Так-так, згадав. Я тобі казав про те, який у неї гарнюній носик! І це ж треба — тобі саме він спав на думку! А чи розповідав я тобі про її очі, й про те, як вона завжди тримає течку, і...

— Та про течку ви мені не просто розповідали, а й показували! А про носа я найперше згадав через те, що терпіти не можу, коли ви хвалите всі на світі носи, а мого — ні!

— Зате в тебе прегарний руденький чубик, а...

— А ніс?

— А крім того, ти розумненький, веселий і здебільшого дуже хороший. Коли не буваєш зухвалим...

— А мій ніс?

— І тобі дуже пасує твій водолазний костюмчик. А найдужче — твої ласти.

— А мій ніс?! — не вгавав Суботик.

— Ну, твого носика, хоч би як хотілося, не назвеш найгарнішим у світі... Він, власне, такий невеличкий хоботець.

— А бачите, ви терпіти не можете мого носа. Так я й знав! А носи всіляких там жінок із ліфтів вихваляєте без кінця-краю...

— По-перше, не "всіляких там" жінок, а однієї. А по-друге, я не вихваляю її носа без кінця-краю. Я про нього сказав однісінький раз.

— Так чи інак, а мені вони огидні!

— Хто? Вона чи ніс?

— Обоє!

— Ох, який же ти несправедливий! — Пан Пляшкер образився. — Ти ж її навіть не знаєш!

— Я й не хочу знати ні її, ні носа! — відрубав Суботик, виліз на стіл і завів співанку:

"Ах, люба, мила — ну, до сліз!" — про це в вас тільки й мови.

А що за дурнуватий ніс

у любої корови!

"Ах, що за усміх за ясний!

Ах, славні очі ці!"

А ще ж і ніс дурний-дурний

у любої вівці!

Суботик скочив зі столу на крісло й запитав:

— Як вам моя любовна пісенька?

Пан Пляшкер не витримав — засміявся, та одразу й споважнів, зробився навіть суворим і сказав:

— Безсоромно зухвала. Мені не подобається, що ти таке говориш про цю жінку.

— Слухайте, якщо так піде й далі, то ви ще закохаєтеся в неї! — застеріг Суботик.

— То й що? Що в цьому аж такого поганого? — запитав пан Пляшкер. — Хіба це тобі заважатиме? — Він легенько зашарівся й додав стиха: — Хтозна, може, я вже закоханий?

— Закоханий?! — вигукнув Суботик. — Ну то добре, що ви такий скромний, несміливий: принаймні вона про те ніколи не дізнається. І як же чудово, що в мене більше нема синіх цяток! А то ви, звісно, миттю забажали б, щоб і вона у вас закохалася, а тоді, чого доброго, ви б іще й одружились! Бр-ррр! — Він здригнувся від жаху на саму цю думку.

— Що ж тут такого бридкого, чому ти аж так "бр-рркаєш"? — запитав пан Пляшкер.

— Та ви лишень уявіть собі: ми втрьох у цій кім-натчині! Тут же така тіснота, що ви насилу примостили маленьке дитяче ліжечко — для мене!

— Підшукаємо собі помешкання на три кімнати.

— Ага, "підшукаємо"! То ви вже все й вирішили? — вигукнув Суботик.

— Звісно, я мав на увазі: "можна підшукати", — відповів пан Пляшкер. — І все ж таки я не розумію, чому ти так упираєшся...

— Ні в що я не впираюся, самі бачите. Я лише не хочу, щоб сюди вселилася ця жінка. Я хочу, щоб ви були мій татко, а я — ваш Суботик, і щоб тут не сиділи невідомо які жінки, а ви не розбалакували з ними та все з ними, так неначе мене тут зовсім немає. А вони ще й моститимуться сісти в моє крісло!..

— Не бійся, — заспокоїв його пан Пляшкер. — Невідомо яких жінок тут не буде. Хіба що одна-єдина.

— І однієї задосить, — промимрив Суботик так тихо, що пан Пляшкер не розчув. Уголос малий сказав: — Я лягаю в ліжко. Мені спати хочеться.

— Просто зараз? — вражено спитав пан Пляшкер.

— Авжеж, просто зараз, — відповів Суботик і стрибнув із улюбленого крісла в постіль. — Бо ще

доведеться вислуховувати, які в неї чарівні ноги і як ґраційно вона розтоптує ними кошик на папери... — Але потім таки ще спитав: — Як її хоч звуть, ту жінку?

— Якби ж я знав! — зітхнув пан Пляшкер.

— Може, Папільйотка або Ґерґарґардина? — припустив Суботик.

— Та нехай вона зветься хоч і Продовольчія Примабалерина, мені байдуже. Будь-яке її ім'я бринітиме чарівно, — відповів пан Пляшкер.

— Бр-ррр! — знову пересмикнувся Суботик, затулив вуха подушкою і натягнув на голову ковдру. Невдовзі він заснув.

Третій розділ

Якби ж то Суботик знову мав цятки!

Кілька наступних днів настрій у пана Пляшкера був дуже мінливий.

У четвер він прийшов додому співаючи, трьома скоками здолав сім східців нагору, дорогою до своєї кімнати бадьоро привітався з пані Моркван, рвучко відчинив свої двері й гукнув:

— Я сьогодні бачив її! Знов у ліфті. І знаєш, вона мені навіть кивнула головою!

На це Суботик лише набурмосено пробурчав:

— Не треба так галасувати тільки тому, що хтось зробив вам кніксен, тату. Погляньте сюди, я вам зараз уклонюся разів п'ять поспіль.

А що пан Пляшкер не виказав через це такого захвату, як через ту жінку, Суботик цілий вечір був сердитий.

Зате в п'ятницю пан Пляшкер додому не прийшов, а, краще сказати, приволікся — поволеньки, наче равлик. Мовчки поминув пані Моркван, доплентався до своєї кімнати, а увійшовши, одразу впав у крісло й мовив:

— Сьогодні я її не бачив. Дарма що півдня їздив ліфтом угору та вниз. Пан Обердубер, мій начальник, розлютився й сказав, що відрахує з моєї платні гроші за прогаяний час. Не могла ж вона звільнитись і перейти на роботу кудись інде.

Суботик розтяг рота до вух, усміхаючись, і сказав:

— Може, вона виїхала в Дортмунд або до Австралії...

— Не жартуй, будь ласка, — попросив пан Пляшкер. — Я геть занепав духом.

— За... упав? — мовив Суботик. — Тоді, мабуть, доведеться мені підводити ваш дух. — І миттю почав віршувати:

Духу, підносься! Ви-ще но-са! Годі жалю — я радість люблю! Геть, туго, враз! Усе в нас гаразд!

Решту дня й цілий вечір він виробляв усякі кумедні витівки, розповідав веселі жарти й так голосно виспівував, що пані Моркван кілька разів стукала в двері кімнати пана Пляшкера й закликала втихомиритися.

Насамкінець вона просунула голову до його кімнати й гукнула:

— Пане Фляшк... е-е-е... Пляшкере! Урешті-решт хочу вам сказати: ця дитина, чи Суботик, чи як там воно у вас зветься, зчиняє такий гармидер,

що витримати неможливо! Якби пан Вівторакус не був вашим приятелем та ще й таким симпатичним чоловіком, я давно вже вирядила б вас геть. Тож наполегливо прошу дати спокій!

— Яка краса, що ми маємо такого симпатичного приятеля ще й чудового чоловіка! — сказав Суботик.

— Дарма що про мене йому байдужісінько, — мовив пан Пляшкер. — Він-бо як приходить, однаково сидить із вами в кухні, їсть пироги з яблуками і п є каву з вершками.

— І кладе собі в чашку щоразу чотири грудочки цукру, — доповів Суботик.

— Нехай пан Вівторакус кладе собі стільки цукру, скільки йому схочеться, — відрубала пані Моркван. — Я не веду і не вестиму обліку!

— Ні? А щодо мене ви раніше завжди вели облік! — зауважив пан Пляшкер. — Колись ви й звірят у помешканні терпіти не могли. А тепер пан Вівторакус щоразу приносить із собою в гості свого улюбленого хомячка й навіть папугу.

— А вона його так натоптує сиром і фаршем, що він уже як надувна куля, — підпрягся Суботик.

— Пан Вівторакус? — запитав пан Пляшкер.

— Ні, папуга. Вона ж підлещується до пана Вівторакуса. Гадає, що він буде дуже радий, коли його папуга через неї лусне!

— Безсоромний шибеник! — лайнулася пані Моркван і хряснула дверима.

Дверечка зачинились, аж виляски схопились, —

проспівав Суботик. —

Зачинені дверечка — де й ділась суперечка! В кімнаті любий спокій...

Пан Пляшкер урвав його пісеньку.

— Не дратував би ти раз у раз пані Моркван, — сказав він.

— Чому? Вона ж сама дратується.

— Вона дратує тебе? — здивувався пан Пляшкер.

— Ні, себе. Це несправедливо, тату. Вона дратується, а мені не можна!

— Тобі не можна дратуватися? Тобто дратувати себе самого?

— Щось важкенько це збагнути, — сказав пан Пляшкер.

— Важкенько чи ні, а це правда! — затявся Суботик.

— Ні, її!

— Нехай так. Але те, що ти їй заявив, аж ніяк не правда: нібито вона підлещується до пана Вівторакуса. Вона ж йому так само симпатична, як і він їй.

— Оця опецькувата пані Морква?! — не повірив Суботик.

— Атож, вочевидь, — потвердив пан Пляшкер. — Так воно є. Одному до вподоби гладкі жінки, іншому — худорляві. Хтось цінує таких дам, як пані Моркван, а хтось інший...

— ...таких, як та, що в ліфті! — докінчив Суботик.

Краще б він цього не казав! Пан Пляшкер умить почав зітхати, підпер голову рукою і мовчки втупився в стіну.

Хоч як намагався його розвеселити Суботик — і новеньку пісеньку таткові склав, і перебіг усю кімнату на руках, і скорчив тисячу прекумедних гримас, і на всі боки крутив хоботцем — пан Пляшкер аж до ночі так жодного разу й не всміхнувся.

Не поліпшав його настрій і впродовж наступних тижнів.

Урешті-решт Суботик не витримав.

— Так далі не можна, татку. Цілий день вас немає вдома, і я мушу нудитися тут сам-самісінький. А коли нарешті діждуся вас, ви сядете, мов яка жалібниця, втупитеся у стіну, як той... як той...

— Як той бик? — спробував допомогти Субо-тикові пан Пляшкер і через силу всміхнувся.

Суботикові витівки його іноді таки трохи розворушували. Малий одразу всміхнувся й собі і сказав:

В стіну ви втупились, мов бик! До цього зовсім я не звик. А що побачиш у стіні? І чудно, й нудно вже мені!

— Правда твоя, зі мною тобі не мед, — сказав пан Пляшкер. — Коли ти ще мав на обличчі сині цяточки, не нудьгував цілий день сам-один удома. Я ж міг коли завгодно забажати собі вихідний! А тепер — прощавай така розкіш, минулося здійснення моїх бажань! — Він зітхнув. — Минулося без вороття!

— То це ви тому стали таким занудою, що не хочете ходити до контори?

— А що, хіба з мене вже став зануда? — злякався пан Пляшкер.

— Ого, ще й який! Понурий, похнюплений зануда з кислою міною! — відповів Суботик, вслухаю-чись у власні слова. І вмить радісно вигукнув: — О, це схоже на якийсь кухонний рецепт, правда? Послухайте: сьогодні в меню — фірмові похнюплені занудики під кисло-солодким соусом!

Пан Пляшкер видушив із себе усмішку.

— Мушу визнати, останнім часом я таки буваю трохи пригнічений.

— І я вже знаю чому. Певне, через ту пані з ліфта.

— Так, — признався пан Пляшкер. — Якби ж мені наважитись! Обізватися до неї якимсь словом... Познайомитися з нею... Може, навіть разом з нею прогулятися. Я був би страшенно щасливий!

— Ммм, — муркнув Суботик. Здається, він зважував, що краще: мати завжди пригніченого татка, який зате належить лише своєму Суботикові, чи страшенно щасливого, якого, проте, доведеться ділити з незнайомкою із ліфта?

— Ну гаразд. Підіть собі з нею якийсь раз на прогулянку, якщо вам цього так хочеться, — великодушно дозволив він. — Не будете ж ви так одразу швендяти з нею цілими годинами! Обійдіть хутенько довкола контори — й доволі, еге ж?

— У тому-то й штука, — відповів пан Пляшкер. — Ти ж знаєш, який я на вдачу. На лихо собі, я надто несміливий, нізащо не наважусь її запросити. От якби в тебе залишилося бодай кілька синіх цяточок, хоч дві чи три...

— То що б ви тоді забажали?

— Я ще не знаю напевне. Може, насмілитися заговорити з нею, спитати, як вона зветься?.. А може, щоб вона була до мене прихильна... Можливо, навіть забажав би... — Пан Пляшкер геть почервонів: — ...навіть забажав би, щоб вона по-справжньому закохалася в мене, щоб ми побралися й жили разом.

— Жили разом?! — вигукнув Суботик. — Цього ще бракувало! Я вам дозволив один раз піти з нею на прогулянку, я не дозволяв вам з нею побратися, а про те, щоб вона переїхала до вас, не було й мови! У мене просто шлунок стискається, як ви отаке кажете!

Пан Пляшкер майже не чув Суботикових слів. Йому раптом набігла одна думка. Він зняв Суботика зі столу, посадив коло себе на кріслі, обійняв за плечі й запитав:

— Скажи-но мені, як воно у вас, Суботиків, ведеться. Тоді, як ти був у мене перший тиждень, то в п'ятницю увечері ти ж пішов...

— Умгу, — муркнув Суботик і кивнув головою.

— А тоді знов повернувся...

— Умгу. Бо в неділю яскраво світило сонце, понеділок настав одразу по неділі, у вівторок до вас навідався пан Вівторакус, середа припала на середину тижня, у четвер чотири рази прогуркотів грім...

— Так-так, я знаю, — трохи нетерпляче перебив пан Пляшкер. Для нього було важливіше дещо інше: — А коли ти повернувся, то знову мав на обличчі сині цяточки!

— Умгу, мав. Повно.

Пан Пляшкер нерішуче повів далі:

— Припустімо, ти наступної п'ятниці знову підеш. Якщо я подбаю, щоб знову випав такий тиждень, коли в неділю яскраво світитиме сонце, понеділок настане по неділі, у вівторок прийде пан Вівторакус і так далі, — то ти ж повернешся в суботу?

— Ммм... ммм...

— З новими цятками, так?

— З новими цятками.

— Тоді, будь ласка, зробімо так, — попросив пан Пляшкер.

— Зробімо — як?

— Що ти наступної п'ятниці підеш. Тільки не подумай нічого такого... Я не хочу тебе позбутися, ні-ні. Мені тебе навіть дуже бракуватиме. Мені лише треба кілька цяточок для здійснення бажань. Усього кілька. Чи хоча б одну-однісіньку.

— На жаль, не вийде.

— Не вийде? Чому?

— Бо перше ніж повернутися з цятками, треба від вас піти. А піти я не можу.

— Не можеш? Чому?

— Бо ви ж забажали, щоб Суботик залишався з вами завжди. Тож тепер я мушу завжди лишатися тут, не можу звідси зникнути навіть на тиждень. Так велить висловлене бажання.

— Це правда! — сказав пан Пляшкер. — Виходить, я й тут забажав не зовсім до ладу. Як і майже завжди, коли ти мав цятки. Але тепер і ти нічого з цим не вдієш. Чи не порадитися мені з моїм приятелем Вівторакусом?

— З вашим приятелем Вівторакусом? І як же ви збираєтеся радитись?

— Побалакаю з давнім приятелем, як то кажуть, у четверо очей.

— Очей? Ви, мабуть, хотіли сказати — у четверо вух? Адже слухають вуха, а не очі. А хіба у Вівторакуса четверо вух?

— Ні, вух у нього двоє, ти сам добре знаєш. А погомоніти я з ним хочу як чоловік із чоловіком, сам на сам.

— Без мене? — запитав Суботик.

— Мм... умгу, — муркнув пан Пляшкер.

Його так захопив власний намір порадитися з паном Вівторакусом, що він аж сам почав віршувати за прикладом Суботика:

Радий я заздалегідь: можна з другом погомоніть!

— Кострубатенько! — оцінив Суботик. — Чи не краще так:

Зрадів-звеселився мій татко умить, бо він з Вівторакусом погомонить! Суботик, аби не придбать ворогів, не лізе в балакання двох пирогів!

— Двох пирогів? — здивувався пан Пляшкер.

— Так воно заримувалося, — сказав Суботик. — Уявіть собі на хвилинку, що ви — великий солодкий колобок із корицею.

— Солодкий колобок із корицею або пиріг? Ти ж тоді, чого доброго, з'їв би мене!

— Ні, татку, оце вже що ні, то ні! — Суботик стиха захихотів.

— І чого ж це ти хихочеш? Що тут такого смішного? — запитав пан Пляшкер.

— Я раптом уявив, як ви увечері прикотилися додому й почали зітхати: "Ах, я так закохався в одну перепічку. Якщо я з нею не познайомлюся негайно, то засохну з туги!"

— Тобі з усього смішки! — сказав пан Пляшкер напівсердито-напівсміючись. — І затям собі: вона не перепічка, а принаймні медяничок із шоколадним кремом!

Четвертий розділ Чаклунське закляття

Минулого тижня пан Вівторакус приходив у гості, вважай, через день. А ось тепер, коли панові Пляшкерові конче треба було з ним порозмовляти, й на очі не показувався. Нарешті пан Пляшкер так

знетерпеливився, що пізно увечері подався до пані Моркван, боязко прочинив двері її кімнати й сказав:

— Вибачте, будь ласка, пані Моркван, що турбую, але, може, ви знаєте, коли до нас завітає пан Вівторакус?

Пані Моркван, що саме сиділа за столом і гортала Бремове "Життя тварин", здивовано підвела очі.

— А самі ви не знаєте? Хіба ваш приятель вам не сказав? Завтра, принаймні, він не прийде, післязавтра, мабуть, також ні, а післяпіслязавтра — певнісінько, що ні. Завтра чи післязавтра його кицька має привести кошеняток, а наступного дня він іде до зубного.

— Бідолаха, в нього зуби заболіли? — спитав пан Пляшкер.

— Та ні! У нього зламав зуба хомячок. Анді. Щей не якого-небудь, а основного різця! А ви ж знаєте, як Антон любить тварин. Тобто пан Вівторакус. —

І вона трохи соромливо призналася: — Ми з Антоном віднедавна перейшли на "ти".

— Перекажіть, будь ласка, Антонові, що я дуже хотів би з ним побалакати.

— Гаразд, я йому повідомлю.

— Дякую, і приємного відпочинку! — сказав пан Пляшкер, повернувся до своєї кімнати, якийсь час замислено сидів у кріслі, уривчасто відповідаючи на Суботикові запитання, і дуже рано ліг спати.

Тієї ночі Суботик зненацька прокинувся, сів у ліжку й прислухався. Щось було не так, як завжди.

— Татку! — прошепотів він.

З того боку, від ліжка пана Пляшкера, не почулося ніякої відповіді.

— Татку! — Цього разу Суботик покликав трохи голосніше — так, що пан Пляшкер неодмінно мав прокинутися. Але й далі в кімнаті стояла тиша, навіть ковдра татова не шелеснула. Суботик навпомацки знайшов вимикача й увімкнув світло. Таткове ліжко було порожнє, мабуть, він нечутно вислизнув з кімнати, коли Суботик спав.

— Татку! — покликав малий утретє.

Хоча в глибокій нічній тиші це пролунало страх як гучно, відповіді не було. Суботик вирушив на пошуки. Спочатку потупцяв через тихий, темний коридор до кухні. Там крізь шпарину в дверях пробивалася тоненька смужка світла. Суботик тихесенько відчинив кухонні двері.

Пан Пляшкер скам'яніло сидів коло столу, спершися головою на руку й сумно втупивши погляд у тьмяне світло невеличкої лампочки над газовою плитою.

— Ось де ви, татку! — вимовив Суботик, підтягнув ближче до столу другого стільця й сів біля пана Пляшкера. — Що ви тут робите?

Не встиг пан Пляшкер відповісти, як двері знову відчинилися й до кухні зайшла пані Моркван у халаті.

— А, це ви тут, пане Пляшкере, ви зі своїм Суботиком, — сказала вона з полегкістю. — Я почула гомін і прийшла поглянути, чи все тут гаразд.

Хочеш знать, чи все гаразд, — завертай на кухню враз, а нічого знать не хочеш — дибай з кухні серед ночі, —

негайно звіршував Суботик.

Пані Моркван пустила те повз вуха. Вона сказала панові Пляшкеру:

— Не забудьте вимкнути світло, як ітимете спати, й, будь ласка, не зчиняйте галасу.

— Авжеж, авжеж, добре, — промимрив пан Пляшкер. — На добраніч, пані Моркван!

— На добраніч! — суворо відказала господиня й знову подалася до своєї кімнати.

Суботик зачекав, поки вона сховалася за своїми дверима, а тоді спитав удруге:

— Що ви тут робите, татку? Вам не спиться? Пан Пляшкер похитав головою.

— Думки не дають? — допитувався Суботик. Пан Пляшкер кивнув головою — ледь помітно.

— Просто біда якась, — вимовив він. — Сам знаю, що я поводжуся по-дурному, як мала дитина, а вдіяти нічого з собою не можу...

— Це ви все про ту жінку з ліфта, розумію, — сказав Суботик, зіперся й собі головою на руку, втупився в просторінь і став скидатися на ще одного пана Пляшкера, тільки маленького, прикрашеного червоно-рудим, їжакуватим чубом і хо-ботцем.

Якийсь час вони мовчки сиділи отак поруч, аж поки, після особливо тяжкого зітхання пана Пляшкера, Суботик не витримав. Він легенько штовхнув свого татка під бік і прошепотів:

— А може, на це рада таки є...

— Я розумію, ти хочеш сказати: якби я переборов свою несміливість і просто звернувся до неї десь отако: "Привіт! Ну то як наші справи? Чи й досі подобається нам наша робота? А погодонька ж сьогодні — просто диво! Хіба ні?" Або ще щось подібне до цього, що зазвичай кажуть інші чоловіки в ліфті. Але мені здається, в мене це вийде так безглуздо, що я просто не годен розтулити рота, і край!

— Ні, я зовсім про інше, — заперечив Суботик, щільніше притулився до пана Пляшкера й прошепотів йому на вухо: — Знаєте, мені й не вільно про це розповідати... Але тому, що ви мій татко і що ви так журитеся...

— Про що тобі не дозволено розповідати? — спитав пан Пляшкер.

— Є один спосіб, як...— Суботик сторожко озирнувся на всі боки, чи ніхто часом його не чує, крім пана Пляшкера, і прошепотів ще тихіше: — ...як можна знову здобути цятки для здійснення бажань!

Пан Пляшкер підскочив, мов сонний собака, якому несподівано наступили на хвіст.

— Цятки для здійснення бажань?! — вигукнув він.

— Цсс-сс! — злякано просичав Суботик і потяг тата знов донизу, на стілець. — Не галасуйте! Про це нікому не можна казати! Навіть вашому Вівторакусові.

— Будь ласка, годі вже тобі з мене кепкувати, будь ласка! — заблагав пан Пляшкер. — Скажи по щирості, ти справді знаєш, як здобути сині цяточки?

Суботик кивнув головою.

— Тільки це дуже-дуже важко, тату, — прошепотів він. — Задля цього треба мати мужність, і вам також. Хоч трохи мужності.

— Якщо лише трохи, то, може, в мене й знайдеться, — пошепки відповів пан Пляшкер.

— І треба не боятись висоти. Щоб у вас не памо-рочилось у голові.

— Щоб не паморочилось у голові? Оцього я, на жаль, ніяк не зумію. У мене паморочиться в голові навіть коли я пройду кілька кроків понад краєм тротуару. Але, може, якщо я добре потренуюся, то щось і вийде?..

— Нам доведеться вилізти на дах будинку.

— На дах? Аж на вершечок? — злякався пан Пляшкер.

— Аж на гребінь.

— Господи Боже!

— Та ще й опівночі.

— Та тоді ж нічого не буде видно!

— Буде видно, тату, — світитиме місяць. На дах треба вилазити при місяці.

— При місяці? Та розкажи нарешті все до ладу! Як добути нових цяток для здійснення бажань? Що треба зробити? Чи я також муситиму щось виконувати, чи тільки ти?

— Я прокажу вам чаклунське закляття, і ви все знатимете. Наче ж я його ще не забув?.. — Суботик якусь мить подумав, кивнув головою, присунувся ще ближче до вуха пана Пляшкера й зашепотів:

Як п'ятниця вступається суботі, в ту опівнічну пору спати — годі! Бо саме настає цятковий час — на дах, мов на коня, мерщій вилазь! Як повний місяць в небо випливає,

згадай: у світі чарівні слова є! Нехай тоді одне з них пролуна — його лише одна істота зна. Хоч то ім'я тії істоти, так, але його читати слід навспак!

— Здається, ніде не помилився. Нічого не забув. Ви все зрозуміли, тату?

— Не так щоб дуже, правду кажучи, — відповів пан Пляшкер. — Хіба що ти мені розтлумачиш те, чого я не втну. Ось хоч би вже перше речення — про п'ятницю, що "вступається суботі".

— Цсс-сс! — просичав Суботик. — Не так голосно! Та це ж ясно: коли відходить п'ятниця і настає субота — опівночі!

— Потім там сказано про цятковий час. Це як розуміти?

— А ви й не здогадалися? Та це ж той час, коли здобувають цятки для здійснення бажань!

— А-а... — прошепотів пан Пляшкер. — Зрозуміло! А що там ще про коня?..

Суботик захихотів.

— Там не про коня, татку, а про дах. Бо коли сидиш на даху, на самісінькому гребені, поспускавши ноги обабіч, то наче ти на коні.

— Он як! А що там про місяць? Він неодмінно має бути повний?

— Авжеж, татку, саме так! Отже, ви все зрозуміли.

— Та де там! Я не второпав найважливішого: про слово, яке має пролунати.

Суботик ще раз проказав останні два рядки свого чаклунського закляття:

Воно — ім'я тії істоти, так! Але його читати слід навспак!

— Якої істоти? — Пан Пляшкер геть розгубився.

Суботик зареготав.

— Та моє! Ця істота — то ж я.

— Ти? — Пан Пляшкер став міркувати: — Твоє ім'я — Суботик. І треба його прочитати навспак, з кінця. Тобто це слово — "Китобус"!

— Саме так, "Китобус" — це і є наше слово. Добре його запам'ятайте. На той випадок, якщо я забуду, — прошепотів Суботик. — Отепер ви знаєте, як нам добути сині цяточки для здійснення бажань!

— Чи таки справді знаю? — мовив пан Пляшкер. — Перекажу-но я краще все це ще раз своїми словами. Аби ти впевнився, що я зрозумів тебе як слід, нічого не перекрутив. Отже, нам доведеться якось опівночі

з п'ятниці на суботу, при повному місяці, вилізти на дах. І там, угорі, ти рівно о дванадцятій годині промовиш слово "Китобус"! А Що ж тоді станеться?

— Тоді я знову матиму сині цятки для здійснення бажань!

— Це просто чудово, — сказав пан Пляшкер. — Але я так і не збагнув одного: чого й мені неодмінно треба дертися з тобою на дах? Хіба ти сам не можеш здобути своїх синіх цяток?

Суботик похитав головою.

— На жаль, ні, — сказав він. — Цятки здобувають неодмінно удвох. Один — той, хто приймає їх на себе, і другий — той, хто загадує бажання. Інакше не можна.

— Ну гаразд. То вилазьмо на дах уже наступної п'ятниці, — прошепотів пан Пляшкер.

— Як-то — наступної п'ятниці? Ви ж переказували чаклунське закляття своїми словами і самі сказали: опівночі при повному місяці. А наступної п'ятниці на небі видно буде хіба що три чверті місяця.

— Ох, та це, виявляється, значно тяжче, ніж я собі думав, — прошепотів пан Пляшкер. — Сподіваюся, він не забариться, той повний місяць.

— Він з'явиться наступного тижня.

— Наступного тижня? Чудово!

— Але, на жаль, у вівторок чи в середу.

— Та це ж просто підло з його боку! — обурився пан Пляшкер. Так наче місяць на злість йому навмисне здумав стати повним не в п'ятницю, а десь серед тижня. Аби лишень "варити воду" з пана Пляшкера! — А коли ж потім випаде повний місяць?

— Та днів за тридцять. Хіба ж ви не знаєте?

— За тридцять днів! — простогнав пан Пляшкер. — А чи буде ж тоді п'ятниця?

— Цього я й сам не знаю. Доведеться просто чекати.

— Ні-ні-ні! — Пан Пляшкер підхопився. — Я знаю, як нам це з'ясувати. Адже в моєму кишеньковому календарику це вказано. Гайда в кімнату й поглянемо, не відкладаючи!

І вони разом кинулися бігти коридором до кімнати пана Пляшкера. Пані Моркван рвучко розчинила двері своєї спальні й вигукнула:

— Чи буде коли змога бодай одну ніч проспати в цьому помешканні спокійно, так, щоб пан пожилець не гупав, як слон, коридором? І це о четвертій ранку!

Щоправда, було в цьому подвійне перебільшення, навіть наклеп. Бо ж, по-перше, пан Пляшкер доти ніколи не гупав уночі коридором, а по-друге, була не четверта година ранку, а лише третя година п'ятдесят дві хвилини.

Та ні пан Пляшкер, ні Суботик не протестували проти цих неправдивих звинувачень. Бо, власне, й не чули їх — так прудко перебігли обидва до кімнати пана Пляшкера й зачинили за собою двері.

Пан Пляшкер ухопив свій кишеньковий кален-дарик і кинувся квапливо гортати його сторінки, аж доки врешті знайшов те, що шукав.

— Ось воно, дивися! Тут зображено маленький білий круглий місяць. І це якраз п'ятниця! Третього серпня. Як нам пощастило! Адже повний місяць міг з'явитися аж десь у вересні чи в жовтні.

— Буває так, що й за цілий рік не випаде повня в п'ятницю, — статечно повідомив Суботик. — Вам таки справді надзвичайно поталанило, татку!

— Колись же та має поталанити, — задоволено сказав пан Пляшкер.

Він ліг у ліжко, позіхнув від щирого серця й промурмотів:

— Так, а тепер нумо мерщій досипати!

— А це вже не вперше вам так страшенно поталанило! — мовив Суботик перед тим, як і собі лягти в ліжко й шаснути під ковдру.

— Не вперше? — перепитав пан Пляшкер. — А хіба мені вже випадало таке щастя?

— Навіть ще й більше, — відповів Суботик, позіхнув і глибше заліз під ковдру.

— Справді? І коли ж, на твою думку, це було?

— Тоді, як до вас прийшов я і залишився з вами, — відповів Суботик.

— Авжеж, твоя правда, — згодився пан Пляшкер, уже напівсонний. Не минуло й хвилини, як обидва поснули.

П'ятий розділ Пан Вівторакус дає поради

Уже наступного дня пан Пляшкер почав сумлінно готуватися до майбутнього сходження на дах. Або, краще сказати, його почав готувати Суботик. І сам готувався разом із татком. Тільки-но пан Пляшкер, прийшовши з роботи, втомлено опускався в улюблене крісло, щоб трохи перепочити, малий одразу вигукував:

— Уставайте, татку, потренуємося, щоб у голові не паморочилось.

І пан Пляшкер справно підводився з крісла й розпочинав свою першу вправу. Вона йому навіть подобалася, бо була зовсім легенька: він ставав на стілець і дивився вниз, на підлогу.

Вправа номер два була вже тяжча: доводилося ступнути зі стільця на стіл і стояти на стільниці рівно, не хитаючись.

На свій письмовий стіл пан Пляшкер вибирався непогано. І стояти випроставшись у нього виходило. Та він і двох хвилин не годен був простояти угорі, на столі, дивлячись донизу, й не ворушитись! Бідолаха враз починав страшенно хитатися. Він анітрохи не перебільшував, коли сказав уночі Суботику на кухні, що йому паморочиться в голові, навіть коли він підходить до вікна на другому поверсі будинку.

Тому наступного вечора Суботик вигадав третю вправу. Пан Пляшкер мав стояти на столі, дивитися вниз на підлогу й уявляти, ніби стоїть високо вгорі, на висоті щонайменше восьми метрів над вулицею, й дивиться на дахи автомобілів, припаркованих далеко внизу.

А щоб панові Пляшкеру легше було все те уявити, Суботик прихопив з дитячого майданчика кілька іграшкових автомобілів і розставив рядочком на підлозі біля столу.

— Де ти взяв ці автомобільчики? — запитав пан Пляшкер, нетвердо стоячи на столі й ухопившись за простягнену Суботикову руку, щоб не впасти.

— Я трішки помінявся, — сказав Суботик. — Авта, мов казка — сюди, будь ласка! Пиріг смачний, та вже не мій!

— Пиріг? — спитав пан Пляшкер. — А де ж ти взяв пирога?

— Знайшов.

— Сподіваюся, принаймні не в кухні пані Моркван?

— Ні-ні, не в кухні, — сказав Суботик.

Пан Пляшкер відчув полегкість. Проте ненадовго, бо малий додав:

— Він був на веранді. Вистигав.

Пан Пляшкер враз забув свій страх висоти.

— Та хіба ж можна отак собі, мов ніде нічого, красти пироги в пані Моркван! Той пиріг, певне ж, призначався для пана Вівторакуса... Якщо пані Моркван виявить!.. — зойкнув він. — Як ти міг таке зробити? Що тільки ти собі думав?

— Я думав: зараз головне — щоб мій татко не боявся висоти. І ми тоді:

Раз, два, три —

догори!

На дах, на дах!

Забудьмо страх!

Роздобудем цяточок,

як у небі зірочок.

І не матимем боргів —

цілу гору пирогів

набажає тато мій,

щоб віддати Моркві тій,

чи, про мене, дві гори —

хай смакує —

раз, два, три!

— А на додачу, задля вибачення, ще й здоровенний пряник із перцем, чи то пак... із корицею.

— Гм. Якщо поглянути на справу з такого боку, то, може, ти й маєш певну рацію, — визнав пан Пляшкер. — Однак мушу тобі сказати: пиріг призначений для пана Вівторакуса...

У двері постукали. Пан Пляшкер урвав своє повчання й гукнув:

— Заходьте!

Гукнув дещо запізно — пан Вівторакус уже заходив до кімнати. Так наче знав, що тут мовилося про нього.

— Привіт, Пляшкере! Чи це несподіванка? Атож, та ще й яка! Ти стоїш на своєму письмовому столі. Чи сподівався я цього від тебе? Ніколи в світі! — вигукнув пан Вівторакус. — О, Суботик! І він тут? Атож, ось він, сидить і грається автомобільчи-ками.

— Привіт, Вівторакусе! Добривечір! — відповів пан Пляшкер, трохи збентежений. Він ступнув зі столу на стілець, а відтак на підлогу. — Це чудово, що ти зазирнув до мене. Розумієш, я стояв на підвищенні — на столі, бо... — Він затнувся, бо Суботик кинув на нього застережливий погляд. — .. .бо я ж... ну... тому... — заникувався пан Пляшкер. Нарешті йому сяйнуло спасенне пояснення. — .. .тому, що хотів укрутити нову лампочку. Стара перегоріла.

— Розумію. — Пан Вівторакус витер хустинкою сидіння стільця, полегшено зітхнув і сів. — Аннемарі мені сказала, щоб я навідався до тебе. І ось я тут!

— Аннемарі?.. А, пані Моркван. Ви ж із нею віднедавна звертаєтесь одне до одного на ім'я.

— Авжеж, на ім'я, — потвердив пан Вівторакус. — І так само треба зробити нам із тобою, врешті-решт. Авжеж, справді!

— Так-так, Вів... е-е-е... Антоне,— сказав пан Пляшкер. — Ще зі шкільних часів ти для мене був "Вівторакус", а я для тебе — "Пляшкер". Час нарешті це змінити.

— А чи я взагалі ще знаю, як тебе звати, Пляшкере? Авжеж, не знаю, забув!

— Мене звати Суботик, — нагадав Суботик. Пан Вівторакус удав, що не почув. Він ще й досі

не пробачив малому, що той хотів насмикати пір'я з хвоста у його папуги.

— Мене звати Бруно, — сказав пан Пляшкер. — Бруно Клаус Йозеф, якщо повністю. А так — просто Бруно.

— Чи не замало я про тебе дбав останнім часом, Бруно? Атож, замало, — визнав пан Вівторакус. — Аннемарі так полонила всю мою увагу, що до тебе, як мовиться, руки не доходили. Чи не слід це змінити? Авжеж, слід.

— Крайньої потреби в цьому немає, Антоне. Я тебе чудово розумію, можеш мені повірити. Я й сам, власне... Я також... Як би це сказати?..

— Може, натякаєш, що й ти закохався?

Пан Пляшкер, почервонівши, кивнув головою.

— Ти — і закохався?! Ти?! — вигукнув пан Вів-торакус. — Чи це можливо? Хіба можна в це повірити?

— Авжеж, неможливо, — озвався Суботик. Пан Пляшкер образився.

— Що ж у цьому такого неймовірного? — запитав він.

— Ай справді! Ти маєш рацію. Урешті-решт, мені ж стільки само років, як і тобі, а я й досі парубкую, — сказав пан Вівторакус. — Чи дозволиш запитати, в кого ж це ти залюбився?

— Авжеж, дозволиш, — знову озвався Суботик. — В одного медяничка під шоколадним кремом.

— Чи не краще було б, якби цей Суботик лишив нас самих? Авжеж, краще. Тоді ми могли б побалакати без дурнуватих зауважень, — запропонував пан Вівторакус.

— Розумію, розумію, — сказав Суботик і рушив до дверей.

Суботик, аби не придбать ворогів, не лізе в балакання двох пирогів.

— Що він меле про пироги? — запитав пан Вівторакус. — До речі, я принагідно згадав: Анне-марі сьогодні вранці поставила на веранді пиріг з маком — прохолонути, а коли пішла забрати...

— То я пішов, так? — сказав Суботик і шаснув за двері, перше ніж пан Вівторакус устиг його про щось запитати.

Отож той знову звернувся до приятеля.

— Розкажи, Бруно! — мовив він. — Як її звати? Яка вона? Я її знаю?

— Відповісти я можу лише на останнє твоє запитання. Ти її не знаєш, — відказав пан Пляшкер. — І сам я знаю тільки, що вона мені дуже подобається. Ото й усе. Я не знаю, як вона зветься. Не знаю навіть, що з нею тепер.

— Хіба це не дивно? Авжеж, дивно, ще й як! — мовив пан Вівторакус. — І що, ти й не хочеш усього цього знати?

— Та хочу. Ще й дуже. Але сам не знаю, як мені з нею познайомитися, — сказав пан Пляшкер. І розповів усю історію про жінку з ліфта, яку він майже щодня бачить, а проте не знає.

— Чи можливо це збагнути? Ні, неможливо, — вирішив пан Вівторакус. І сказав: — Узавтра ти почнеш із нею розмову. Так, почнеш!

— Яким чином? Що я їй скажу? Не можу ж я без будь-якого приводу лізти з балачками до незнайомої людини!

Пан Вівторакус замислився.

— А якби вона звернулася до тебе перша? Це ж було б непогано? Так, це було б добре.

— Вона до хмене? З якої причини?

— Звірята! — вигукнув пан Вівторакус. — Звірята спрацюють неодмінно, можеш мені повірити. Я позичу тобі четверо кошенят. Якщо ти зайдеш у ліфт із картонною коробкою, повною кошенят, твоя дама неодмінно скаже: "Ах, які ж гарнюні ки-ценьки! Можна мені їх погладити?" На це ти, звісно, муситимеш відповісти. Авжеж, муситимеш.

— Це звучить непогано, — сказав пан Пляшкер нерішуче. — Але що ж мені робити з кошенятами в конторі? Що скаже мій начальник пан Обердубер? Ні, це не годиться.

— Гм... — Пан Вівторакус знову замислився. — Птах, ось що стане в пригоді! Подаруй їй... скажімо, чижика.

— І що ж їй робити з птахом у конторі? Птахи ж цвірінчать, так? А воно ж заважає працювати... Та і як це я раптом подарую їй чижика, якщо не зважуюся до неї обізватися?

— Чи легко тебе вмовити? Ні, аж ніяк! — сказав пан Вівторакус. — Хотів би я знати, для чого ти взагалі надумав питати поради у свого приятеля Антона? Авжеж, мені хотілось би це знати.

— Не сердься, — попросив пан Пляшкер. — Твої поради дуже, надзвичайно добрі, тільки не для мене... Та я вже дещо маю на думці... Треба лишень кілька тижнів зачекати, до початку серпня...

— То ти вже сам щось надумав? Якийсь засіб? Може, папуга?.. Звісно! І як це я, та не додумався! — вигукнув пан Вівторакус. — Чи папуга не найліпший засіб? Вочевидь, найліпший. Бо саме він і почне розмову!

— Ні, ні. Я маю на увазі... Це повязано з Су-ботиком і з бажаннями.

— З бажаннями? Хіба твоя машина для здійснення бажань знову працює?

— Ні. На жаль, я не можу тобі цього розповісти. Суботик суворо заборонив, — сказав пан Пляшкер. — Поки що це велика таємниця, та якщо в нас вийде, я розповім усе тобі першому.

— Першому? Так, це по-дружньому, авжеж, подружньому. — Пан Вівторакус підвівся. — Між іншим, від Аннемарі в мене немає таємниць. Так,

немає. їй я розповідав усе. І саме це я зроблю зараз. Побалакаю з Аннемарі! Добраніч, Бруно!

— Добраніч, Антоне. Але не розповідай поки що Аннемарі... тобто пані Моркван нічого про мої плани, — попросив пан Пляшкер.

— Чи можу я виказати їй твої плани, як ти не хочеш розповісти про них мені? Вочевидь, не можу!

— Твоя правда. Я просто побоююся, що вона не дасть нам із Суботиком вилізти на дах свого будинку...

Пан Пляшкер злякано урвав свою мову: він сам замалим не вибовкав своєї таємниці!

Та пан Вівторакус уже його не слухав. Він давно вискочив із кімнати пана Пляшкера й заквапився до пані Аннемарі Моркван.

Шостий розділ Пан Пляшкер тренується

Подальшими днями пан Пляшкер так старанно тренувався й досяг таких успіхів, що Суботик вирішив: наприкінці тижня час переходити до четвертої вправи.

— Тепер ви навчилися стояти на столі, не похитуючись, як раніше, — сказав він. — Пора вам долати якусь поважнішу висоту. Ходімо на прогулянку й пошукаємо чогось підхожого.

— Мені здається, чогось справді високого я ще не здолаю, — відповів пан Пляшкер, — а надто надворі, де мене всі бачитимуть.

— Вам потрібно тренуватися, татку! Чи, може, ви вже не хочете, щоб я мав сині цятки?

— Та хочу, звісно, хочу! — запевнив пан Пляшкер.

— Тоді вам доведеться третього серпня піднятися зі мною на дах. На самісінький гребінь. Уночі, при повному місяці. А як же ви це зробите, коли не хочете спробувати й серед білого дня? Ви ж, зрештою, ще впадете з даху! І що тоді? Я не матиму жодної синьої цятки, зате ви будете весь у синцях! А наступна п'ятниця при повному місяці настане, може, десь аж за рік.

— Правда твоя, правда, — мовив пан Пляшкер. — Ходімо зараз-таки, спробуємо знайти щось високе і... вилізти...

Та спочатку справа не посунулася далі добрих намірів. Бо хоч би що Суботик пропонував, пан Пляшкер знаходив причину, щоб відкрутитися.

Поруччя мосту було йому занадто вузьке, контейнер для сміття — занадто брудний. На ятку продавця ковбасок він не схотів вилазити, бо це могло не сподобатися її власникові. Відмовився він і видертися на якийсь гараж, сказавши:

— Ні, це не дозволено. Це приватна власність. Суботик нетерпеливився дедалі дужче.

Коли ж пан Пляшкер не послухався його поради — вилізти на дах павільйончика на автобусній зупинці, малому зовсім урвався терпець, і він сказав:

— Я бачу, ви взагалі нікуди видертись не хочете. Тож додому — за хвилину — я полину — без упину!

— Постривай! — Пан Пляшкер озирнувся й сказав: — Здається, я дещо набачив.

Вулиця саме була безлюдна, ніде ані лялечки. На тротуарі перед обома шукачами стояла височенька кругла тумба для оголошень. Пан Пляшкер вказав на неї.

— Он куди я зараз вилізу, щоб тобі нарешті догодити. Хоча я сам собі й здаватимуся дурнем, просто непритоpенним дурнем... Чи ця затія справді потрібна?

— Так, потрібна! Годі стояти — нум стартувати! — заримував він.

— Тоді чимшвидше! — ледве вимовив пан Пляшкер. — Сподіваюся, ніхто сюди не дивиться.

Суботик обійшов тумбу довкола, задерши голову, поглянув угору й сказав:

— Та вона десь метрів зо три заввишки. Як ви вилізете?

— Якщо ти притулишся до неї спиною і схрестиш руки перед собою, то я спершу стану на них, тоді переступлю тобі на плечі, а звідти вже вилізу на тумбу, — пояснив пан Пляшкер. — Ми часто так робили дітьми.

— То спробуймо й сьогодні, — сказав Суботик і сперся спиною на тумбу для оголошень, як порадив пан Пляшкер.

Татко обережно виліз на плечі синкові, що тремтів з натуги. Далі пан Пляшкер ухопився руками за тумбу, напружився і щосили підтягся вгору, так, що верхня половина його тулуба опинилася на пласкому верху тумби, а нижня звисала з неї.

— А тепер вилазьте весь нагору, ставайте там і дивіться вниз! — командував Суботик.

Та хоч як силкувався пан Пляшкер виконати його наказ, хоч як метляв ногами, він не просунувся більше ні на сантиметр, а звисав донизу, як мокра ганчірка.

— Підіпхни мене! Підіпхни мої ноги! — гукав він Суботикові.

Та це було неможливо, бо ноги його були так високо, що Суботик до них не діставав.

— Та зроби що-небудь! — заволав пан Пляшкер. — Я ж зараз упаду!

— Тримайтеся, татку! Я миттю! — гукнув Суботик, помчав до найближчого будинку й задзвонив у двері.

— Всі з будинку вибігайте, татові допомагайте! — гукав він. — Прихопіть стільці й драбини, бо без цього т&тко згине! І ослони, і столи, хоч би де вони були! Бо татко впаде!

І Суботик побіг назад, до тумби для оголошень.

— Отепер ми таки виберемося нагору, тату! — гукнув він. — Зараз сюди прибіжить сила людей!

Однак пан Пляшкер і не подумав з того радіти.

— Сила людей? — зойкнув він. — І що ж вони скажуть, як побачать, що я тут завис?

Про це пан Пляшкер дуже хутко дізнався. Десь унизу заговорили люди.

— Що це воно за чудасія? — дивувався якийсь чоловік.

— Треба викликати поліцію, — порадив жіночий голос.

Якась дитина спитала:

— Мамо, чого той дядько висить отам угорі? А жіночий голос відповів:

— Він п'яний, розумієш?

Аж ось пан Пляшкер почув дзвінкий голос Су-ботика:

— Годі балакати! Підсадіть мого тата нагору! Не покиньте його отак висіти!

— Нагору? Цього ще бракувало! Ми допоможемо йому хіба що злізти, — сказав якийсь чоловік. — Що йому робити нагорі?

— Тренуватися! — відповів Суботик. — Ну ж бо, підсадіть його!

Зненацька чийсь суворий голос наказав:

— Розступіться! Дайте пройти! Дорогу! А подайте сюди отого стільця!

Пан Пляшкер відчув, що хтось ухопив його за ноги й добряче потягнув донизу. З переляку

бідолаха щосили вчепився за верхівку тумби. Запізно, він уже падав. Його легко підхопили й поставили на ноги. Пан Пляшкер відкрив очі, доти міцно заплющені від страху. Перед ним стояв по-ліціянт.

Пан Пляшкер знову міцно заплющив очі. Полі-ціянт ухопив його за руку й сказав:

— Отак, а тепер ми вкупі гарнесенько подамося до поліційного відділку!

— Атож, тепер гарнесенько подамося туди вкупці. — Суботик вирішив, що запрошено і його, адже поліціянт сказав: "ми подамося". Малий зрадів, ухопився за другу поліціянтову руку й з підскоком рушив поруч.

Там за великим письмовим столом сидів інший поліціянт. Він здивовано підвів очі, коли його напарник увійшов до приміщення з паном Пляшкером і Суботиком.

— Допомогти тобі? — запитав поліціянт за столом. — Цих двох затримано?

— Це ми зараз з'ясуємо, — відповів перший. Він підійшов до напарника, нахилився до його

вуха й прошепотів:

— Пригадуєш гладкого пана Амфібера? Того, що все бігав сюди кілька тижнів поспіль і торочив про двох типів, які щоразу невідомо де дівалися?

— Так-так. Один із тих двох начебто був у водолазному костюмі! — прошепотів у відповідь його напарник.

— Достеменно! — пошепки потвердив перший поліціянт. — А тепер поглянь на оцього малого з рудою щетиною!

— У водолазному... костюмі! Він-бо справді у... Я негайно піду приведу сюди пана Амфібера! На очну ставку. А тим часом затримай тут цих двох. Можеш їх допитати.

Він надяг свого кашкета й швидко вийшов з по-ліційного відділку.

Другий поліціянт зручно вмостився за своїм столом, суворо поглянув на пана Пляшкера з Суботиком і розпочав допит.

— Що вам знадобилося на тумбі для оголошень?

Пан Пляшкер позирнув спочатку на Суботика, тоді на поліціянта і зніяковіло відповів:

— Цього я, на жаль, не можу сказати.

— Не бійтеся, скажіть йому правду, що ви хотіли, татку, — дозволив Суботик. — Не можна казати тільки того, навіщо вам таке тренування.

— Отже, ви відмовляєтеся давати свідчення. А вам відомо, що я можу притягти вас до відповідальності?!

— Притягти до відповідальності? — перелякався пан Пляшкер. — За що?

— За зловмисне псування!.. В речах! — розхвилювався поліціянт.

— За навмисне посування на дах? — сказав здивовано Суботик. — А хіба це заборонено? Чи, може, ти хочеш сказати: за корисне дахування в ночах? Тоді це правда. Мій тато зовсім не зловмисно, а корисно посувається до нічного дахування. Я можу це підтвердити.

Поліціянт щосили закрутив головою.

— Я кажу не про злісне просування... чи той... посування... псування тумбування... тьху!., дахування... Ет, що там!.. Я можу оштрафувати вас за порушення громадського спокою.

— Ворушення Громальського в спокою? — здивувався Суботик. — То він у вас сидить у спокою в тумбі для оголошень? А що, його можна ворушити тільки в неспокою? Таж ми з татком навіть не бачили ніякого Громальського чи Блискальського, а не те щоб його ворушити чи то в спокою, чи...

— Про що це ти розводишся? — нарешті урвав Суботикове красномовство приголомшений по-ліціянт. — Немає в нас ніякого Бромальського ні в якій тумбі! Годі базікати дурниці! Я не маю бажання вислуховувати твої нісенітниці! Давай нарешті свідчення, небоже!

— Як то — нарешті? Адже я вже не раз давав свічення, — заявив Суботик.

— Вже не раз давав свідчення?! Он як! — вигукнув поліціянт і заклав аркуш паперу в електричну друкарську машинку. — Отак воно краще!

І він надрукував двома пальцями: "Неодноразові злочини".

— Отже, ти вже не раз давав свідчення. Умгу, — знову звернувся він до Суботика. — І коли ж це було?

— Коли? Звісно, як ставало темно, — відповів малий.

— Мабуть, ти хочеш сказати: як темніло, ти коїв злоч...

— Кажу ж тобі: як ставало темно, то я давав свічення!

— А далі що? Що ти робив?

— А що робив? Сидів.

— То ти вже сидів? Он як! — Поліціянт двома пальцями наклацав три знаки оклику під "Неодноразовими злочинами".

— Чого ж ти так дивуєшся? — запитав Суботик. — Мій тато теж не раз сидів зі мною, він і стояв.

— Твій татко теж сидів?.. Так! — сказав поліці-янт і надрукував: "Злочинна група". — А тепер ще з'ясуємо, як і де він стояв?

— Де? Це я можу тобі сказати. Найчастіше на підлозі, а ще — на письмовому столі.

— Зухвальство! То ти ще й глузуєш? Кладеш мене на лопатки? Так? — вигукнув поліціянт, висмикнув аркуш із машинки й пожбурив у кошик на папери.

— Нікуди я тебе не кладу. Ти ж не лежиш, а сидиш, — терпляче розтлумачував Суботик. — Ось дивися. Оце називається стояти. А оце — сидіти. — Він сів на письмовий стіл. — А оце зветься лежати. — І він ліг на столі, перекинувши ноги через друкарську машинку. — Тепер ти зрозумів?

— Геть! Забирайся звідси! — ревнув поліціянт.

— Як хочеш, — сказав Суботик і пішов до дверей.

— Стій! Ані руш! — загорлав поліціянт.

— Ти сам не знаєш, чого хочеш? — дорікнув Суботик. — То мені йти геть чи залишатися тут?

— Ви обидва не вийдете звідси, доки не дасте свідчень! — набурмосився поліціянт. — Хоч би навіть для цього знадобилися цілі дні.

— Лишенько, то все починається спочатку?! — простогнав Суботик. — Ми ж уже стільки балакаємо.

— Ви не балакати повинні, а зізнаватися. А то — зовсім інша річ! — знову загорлав поліціянт. — Ви маєте зізнатися в тому, що накоїли. В правопорушеннях, у злочинах, у негідних вчинках! У підступах і мерзоті!

— У геть усьому цьому? — спитав Суботик.

— Так.

— Інакше не можна?

— Ні...

— Добре. Тоді я зараз вигад... згадаю, яких злочинів ми накоїли, — сказав Суботик. — Заклади в машинку найбільший аркуш.

— А твій батько, він як? Ліпше було б, якби говорив він, — завагався поліціянт.

— З нього ти не витягнеш ані звуку. Ото краще тримайся мене, — порадив Суботик. — Пиріг із присипкою відомий тим, що він залізно мовчить!

Він став перед столом так, що заступив пана Пляшкера від поліціянта. Суботиків татко тулився біля дверей, червоний, мов жар, і не знав, куди подіти очі з сорому.

— Пиріг із присипкою? — перепитав поліціянт.

— Це його псевдо. Вигадане ім'я. Він уже безнадійний.

— Ти глузуєш із мене?

— Та ні! Я хочу розповісти, яких страшних злочинів ми накоїли.

Суботик за спиною в себе дав панові Пляшкерові знак рукою, щоб той зник із приміщення. Однак тато чи не зрозумів синка, чи не наважився втекти. Принаймні він усе так само стояв біля дверей і, розтуливши рота з подиву, слухав, що торочив поліціянтові Суботик.

— Моє діло — трюки з картами, крадіжки пирогів, шахрайства з придбанням автомобілів і фіксація — тобто закріплення друкарських машинок. А тато відомий нальотами на кухні та нічними бешкетами...

— Не так швидко, я не встигаю! — сказав поліціянт. — Що ти, власне, розумієш під картярськими трюками? Ти граєш позначеними картами?

— Позубленими картами, — зізнався Суботик. — Я відгриз зубами півмантії королю...

— Це справи не стосується, — визначив поліціянт. — У цьому ти можеш зізнатися окремо, в додатку. Поки що йдеться про картярські трюки. — Однак занотував від руки: "Зізнався, що подер плаща такому собі панові Королю".

Суботик знову подав знак панові Пляшкеру, показавши на двері, й вимогливо кивнув головою. Той нерішуче ступнув два невеличкі кроки і взявся за ручку дверей. Суботик усміхнувся і схвально кивнув. Дуже виразно.

Пан Пляшкер набрався духу, нечутно відчинив двері й вислизнув із відділку. Поліціянт нічого не помітив, він друкував.

Пан Пляшкер помалесеньку зачинив двері з того боку, боязко відступив на два кроки геть від них, тоді глибоко вдихнув і кинувся навтікача. Не минуло й хвилини, як він уже зник за рогом сусідньої вулиці.

Тим часом у відділку поліціянт перейшов до другого пункту.

— А тепер переходимо до крадіжки пирогів, — сказав він. — Чи воно ж варте затраченої праці?

— Лише якщо робиш справу з розмахом, — пояснив Суботик. — Заради якоїсь там сотні чи півтори сотні пирогів я й пальцем не поворухну. Знадить мене хіба що тисяча...

— І що ж робити з такою силою пирогів?!

— їсти.

— їсти? За дурня мене маєш?

— Дай мені доказати. їстимуть їх у Дортмунді чи в Ессені...

— Тобто ви завозите їх до великих промислових міст Рурської області?

— Так, Рурської, — потвердив Суботик.

— Тепер далі. Що ти сказав про друкарські машинки? Як там воно у вас зветься?..

— Фіксація, чи закріплення в друкарських машинках, — відповів Суботик. — Це — найрідкіс-ніший із трюків, які ти лишень можеш уявити.

— Ніколи не чув. І як же воно робиться?

— На словах це пояснити я не можу. Хіба що покажу на ділі. Дивися. Якщо закласти осюди краватку, а тоді натиснути на оцю клавішу... — Суботик ухопив за кінець поліціянтову краватку, заклав у

машинку, як зазвичай закладають у неї папір, натиснув на крайню клавішу праворуч — і краватку затягло в машинку, мов аркуш паперу.

— Годі! Негайно припини! Що ти ро-о-обиш?! — зарепетував поліціянт.

Голова його потяглася донизу слідом за краваткою й зависла на відстані долоні від задруковано-го аркуша.

— Тепер ще тільки треба показати тобі завершення трюка, — сказав Суботик і витяг штепселя з розетки. — О! Тепер машинка прикріплена до краватки, а краватка до машинки. Як то кажуть, зафіксована. Тому така назва.

Поліціянт спробував висмикнути краватку з машинки. Марно! Без електричного струму це було неможливо.

— Отак! А зараз мушу з тобою попрощатися, — повідомив Суботик. — Я вже стільки тобі назізна-вався й так настоявся, що час мені трохи розім'яти ноги, правда ж? Бувай здоровий і вітай щиро пана Амфібера!

Він привітно кивнув головою поліціянтові, що, лаючись і проклинаючи, марно намагався дотягтися до стіни й устромити штепсель у розетку. Суботик вийшов з відділку на вулицю, звернув за ріг будинку і помчав далі так швидко, що за вісім з половиною хвилин випередив пана Пляшкера. Коли той, геть засапавшись, нарешті підбіг до будинку пані Моркван, Суботик, сміючись, визирнув із вікна й сказав:

— Шкода, не пощастило нам побачити, яке зараз там, у їхньому поліційному відділку, обличчя в пана Амфібера. Ото, мабуть, кислу міну скорчив!

Однак щодо цього Суботик помилився.

Коли пан Амфібер із іншим поліціянтом зайшов до відділку, його напарник, сам-один, стояв і намагався хоч трохи розгладити,

простеливши на столі, свою геть пожмакану краватку. Його напарник приголомшено спитав:

— Що тут сталося? Де подівся тип у водолазному костюмі й той, інший?

— Звіялися! Обидва! — засоромлено відповів напарник.

І тоді обличчя пана Амфібера просто розцвіло. Він кивнув головою і сказав:

— Так я й думав! А чого б із вами все мало бути інакше, ніж зі мною? Тепер самі бачите, на кого натрапили.

І він, страшенно задоволений, вийшов із полі-ційного відділку.

* * *

Кілька днів пан Пляшкер ходив містом, неодмінно звівши коміра і понуривши голову. Він боявся, що котрийсь із тих двох поліціянтів зустрінеться йому на вулиці і впізнає його. На щастя, він пробував видертися на тумбу для оголошень у районі, розташованому далеко від будинку пані Моркван.

Коли ж ніхто його не впізнав і не заарештував навіть за тиждень, пан Пляшкер став почуватися трохи певніше й опустив комір піджака. Проте рішуче відмовився видиратись на будь-яку більш-менш високу споруду, хоч як наполягав на тому Суботик.

Лише ранками, дорогою на роботу, він інколи ще робив слабенькі спроби долати свій страх висоти. Тоді він вилазив на низенький мур довкола садка поблизу контори, проходив, балансуючи, кілька метрів і зіскакував додолу, якщо в голові починало паморочитися.

Саме за таких обставин він одного разу врешті-таки перекинувся кількома словами із жінкою з ліфта.

Він обережненько йшов уздовж муру, силкуючись тримати рівновагу, коли раптом жіночий голос поряд мовив:

— Вправи на рівновагу, пане Пляшкере? Мабуть, приємно так побалансувати? Колись, у дитинстві, я й сама полюбляла так ходити.

Пан Пляшкер звів очі від муру. Поруч, лише трохи нижче, ішла тротуаром і всміхалася жінка, що так йому подобалася!

Від переляку й радісного здивування пан Пляшкер, затинаючись, пробелькотів:

— Ви... ви знаєте моє прізвище? А вона сміючись відповіла:

— Бачите, якщо в когось таке незвичне прізвище, як у вас, то воно хутко стає відомим серед колег у конторі.

— Шкода, що ваше прізвище, мабуть, не дуже незвичне, а то і я знав би його, — сказав пан Пляшкер.

— Якщо воно вас цікавить, то вже ж ви його знатимете, — знову всміхнулася вона, пішла швидше і за хвилину зникла в під'їзді.

А пан Пляшкер усе стояв на мурі, сяяв і казав сам до себе:

— Що за чудовий голос! А ця незрівнянна лукава усмішка! Третього серпня я піднімуся на дах, хоч би навіть довелося поламати руки й ноги!

Сьомий розділ П'ятниця під повним місяцем

Спочатку пан Пляшкер лічив тижні, які ще відмежовували його від жаданої п'ятниці під повним місяцем. Щонеділі увечері він, перш ніж лягти спати, діставав із шухляди письмового столу червоний олівець та лінійку, підходив до настінного календаря й закреслював тиждень, що минув.

На останньому тижні він лічив дні й щовечора закреслював на календарі минулий день.

Нарешті залишився один день — п'ятниця, і пан Пляшкер подумки лічив години.

Аж ось він уже почав лічити хвилини. Бо ж була одинадцята вечора, до півночі лишилася одна година.

Пан Пляшкер із Суботиком, ще тільки-но завечоріло, прослизнули на горище й зачаїлися там. Якби вони забиралися нагору десь перед настанням півночі, їм загрожувала б значно більша небезпека: в нічній тиші їх легше почула б пані Моркван, застукала на сходах і зажадала пояснень.

Отож вони сиділи на горищі й чекали. Коли дзиґарі на якійсь вежі вдарили тричі — пробили за чверть дванадцяту, пан Пляшкер став на стару скриню, тихесенько відчинив слухове віконце й поліз крізь нього назовні.

Суботик підпихав татка вгору.

— Добре, що ви не такий гладкий, як Морква, — прошепотів він, — бо ще застрягли б!

Тим часом пан Пляшкер на мить завмер напів на даху, а напів у віконці, щосили вчепившись у раму.

— Та вилазьте вже, тату! — прошепотів Суботик. — Ви ж не пускаєте мене!

Пан Пляшкер зібрав докупи всю свою мужність і незграбно, навкарачки відповз на метр угору дахом. Тоді знову завмер, чекаючи, поки до нього дістався Суботик.

— Отак! Тепер іще якихось кілька метрів — і ви досягли мети! — підбадьорливо прошепотів Суботик і поліз вище. Пан Пляшкер, незмигно втупившись у синкові ноги, аби ненароком не глянути вниз, почарапкався за ним. За кілька хвилин, що здалися панові Пляшкеру довшими за всі довгі тижні чекання, обидва "альпіністи" досягли гребеня даху. На щастя, на даху був димар. Пан Пляшкер доплазував туди, охопив димаря обома руками, наче прикипів до нього, і аж тоді, нарешті, вперше зітхнув з деякою полегкістю.

Зате Суботик начебто нітрішечки не боявся висоти, він із цікавістю роздивлявся згори вулицю, невеличкі сосонки в присадку, що сріблясто мерехтіли в місячному світлі далеко внизу, і нарешті вмостився на гребені даху, спустивши одну ногу ліворуч, а другу праворуч.

— Агов, тату, покиньте-но ви той димар і сядьте мерщій на дах верхи! Зараз виб'є північ!

Пан Пляшкер відпустив димаря і спробував обернутися. З цим йому ще пощастило. Та коли він намірився закинути ногу на гребінь даху, то мимохіть глянув униз. Перед його очима почали дедалі швидше пливти кружка припарковані автомобілі, дахи гаражів, верхів'я дерев. Він захитався.

Суботик блискавично збагнув, у якому загрозливому становищі опинився його татко, миттю присунувся до нього і обома руками його притримав.

Пан Пляшкер відновив рівновагу, заспокоївся й задихав рівніше. Він навіть сів-таки на гребінь даху, наче вершник на коня. І саме вчасно, бо якраз тоді почало бити дванадцяту.

— Один, два, три, чотири... — лічив Суботик удари дзиґарів.

— Годі рахувати! Скажи чарівне слово! Скажи нарешті: "Китобус!" — вигукнув пан Пляшкер. Вигукнув занадто гучно, бо страшенно хвилювався. Тієї миті він геть забув, що боїться висоти, заторсав Суботика за плечі й залементував:

— Чого ти не кажеш чарівного слова? Китобус! Ти чуєш? Китобус!

— Що ви робите?! — вигукнув Суботик. — Так не можна!

Він розхвилювався не менше за пана Пляшкера. Дзиґарі на вежі тим часом пробили дванадцятий удар. Північ минула.

— Тепер усе пропало! Ми проґавили цятковий час! — ледве вимовив пан Пляшкер. Він був у розпачі. — Що нам оце робити? Хто знає, коли-то знову настане п'ятниця з повним місяцем? А ти ще й смієшся! Як ти можеш?! Я просто не збагну, чому ти не сказав: "Китобус!"

— Бо ж "Китобус!" сказали ви, татку! — засміявся ще дужче Суботик. — І, як бачу, наше чаклунське закляття подіяло!

— Що це має означати? — запитав пан Пляшкер. — Та годі вже тобі сміятися! Мені зовсім не смішно.

— Я хочу, щоб тут було дзеркальце! — сказав Суботик.

— Дзеркальце? Що за дурна забаганка! — пробурчав пан Пляшкер, навіщось сягнув рукою до кишені — і несподівано дістав звідти маленьке дзеркальце. Він простяг його Суботикові.

— Чогось я навіть не пам'ятаю, коли поклав його до кишені... І навіщо тобі зараз не що інше, тільки дзеркало?

Суботик зареготався.

— На те, щоб ви в нього поглянули й побачили там себе, татку! — Він наставив дзеркальце перед носа панові Пляшкеру.

Той сердито одвів його набік.

— Не хочу я дивитися в дзеркало. Що я там побачу при цьому місячному світлі? — пробурчав він.

— А я хочу, щоб ви в нього поглянули! — наполягав Суботик.

— Та гаразд уже, якщо тобі так заманулося. Пан Пляшкер подивився в дзеркало. Від того,

що він там побачив, йому нараз відібрало мову. Але тим голосніше Суботиків татко заговорив наступної миті.

— Та що ж це таке? — вигукнув він. — У мене все обличчя в синіх цятках! Я геть рябий від синіх цяток!

— Азвісно,татку!Хтожвигукнув:"Китобус!"? — розтлумачив Суботик.

— О Господи, на кого я схожий! — зойкнув пан Пляшкер, та враз угамувався й сказав: — Зате ж у мене тепер є цятки для здійснення бажань. Не марна була прогулянка на дах. Як же це чудово!

Він трішки подумав, чого забажати насамперед, і раптом уявив, як небезпечно буде спускатися до слухового віконця. Мимоволі здригнувся на саму вже згадку про той спуск і сказав голосно й виразно:

— Я хочу, щоб ми з Суботиком негайно опинилися внизу, в моїй кімнаті!

Нічого такого не сталося. Пан Пляшкер повторив:

— Я бажаю, щоб ми обидва зараз стояли в моїй кімнаті! — Проте обидва залишилися там, де й були.

Пан Пляшкер почав нарікати:

— Мало того, що в мене тепер усе обличчя в синьому ряботинні, наче в якогось...

— Наче в якогось Суботика, — підказав Суботик.

— Так, саме так. Наче в якогось Суботика! Кляті цятки ще й не діють!

Суботик засміявся.

— Діють, діють, татку! Цятки у вас — найвищий клас! Кращих не буває!

— І як тільки ти можеш запевняти мене в цьому! Та я тобі зараз доведу, чия правда. Я хочу, щоб ми опинилися в моїй кімнаті!.. А бач, нічого не вийшло!

— Нічого не вийшло? Ану-ну! Я хочу, щоб ми зараз стояли на килимі в нашій кімнаті!

Тільки-но він сказав це, як обидва вони опинилися біля столу в кімнаті пана Пляшкера. Добре, що він лишив увімкненою свою настільну лампу, бо в пітьмі не збагнули б, де вони.

— Так. Гаразд. Але як же?.. Що це означає?.. Чому?.. — розгублено питав пан Пляшкер.

— Тому що цятки — у вас, тату. Хіба ж ви не розумієте? Тоді сині цятки були на обличчі в мене, і щоразу, як чогось забажалося вам, одна моя цятка зникала, а ваше бажання здійснювалося. А тепер сині цятки на обличчі у вас.

— І щоразу, коли чогось забажаєш ти, бажання здійснюється? Твоє?

— Так! Достеменно так, — відповів Суботик.

— То я не можу загадувати бажань своїм цяткам? — пригнічено спитав пан Пляшкер.

— Загадувати бажання своїм цяткам ви можете, тільки вони не здійснюватимуться, татку. На жаль! — сказав Суботик. — Отак. Але через усі ці довгі пояснення я відчув спрагу. Бажаю чогось напитися!

У двері хтось постукав. Пан Пляшкер із Субо-тиком в один голос гукнули:

— Заходьте!

Двері відчинилися. До кімнати зайшла пані Моркван, у халаті, з великою склянкою чаю на таці.

— Я вже давненько чую, як ви і ваш Суботик розмовляєте й зчиняєте гармидер, — суворо мовила вона. — Я не хочу й сьогодні пережити

безсонну ніч. Тому ось вам мій снодійний чай із м'ятою, пийте, прошу ласкаво! Сподіваюся, тут урешті запанує спокій.

Вона поставила велику склянку з чаєм на письмовий стіл пана Пляшкера, сказала: "Добраніч!" і вийшла з кімнати.

— Снодійний чай! Фе! — скривився Суботик. — Не могла принести чогось кращого!

— Умгу. Так... А треба було точніше висловлювати бажання, — заходився повчати пан Пляшкер. — Якщо сказав — чогось напитися, то пий тепер снодійний чай.

— А я не буду, — відповів Суботик. — Я хочу, щоб у склянці був суничний сік!

Пан Пляшкер глянути не встиг, а рідина в склянці вже змінила барву — стала ясно-рожева. Він тільки скрикнув: "І-і-і!" — й добряче потер собі кінчик носа.

— Вам боляче? — стурбувався Суботик.

— Та ні, дуже свербить! Чого це мій ніс раптом так засвербів? Може, я перемерз на даху, тепер матиму нежить?

— Ні, то цятка, що оце зникла, сиділа на самісінькому кінчику вашого носа, — пояснив Суботик і гарненько сьорбнув зі склянки. — Тепер ви знаєте, як почуваєшся, коли в тебе з обличчя раз у раз зникають цятки. Такий приємний лоскіт, еге ж? — Він ще раз сьорбнув. — Щоправда, це бажання було не з легких: суничний сік замість снодійного чаю!

— Не з легких? То це тому воно так засвербіло? — запитав пан Пляшкер.

— Умгу... — невиразно промимрив Суботик, бо саме спорожняв склянку. — Бажання без участі людини — найтяжче.

— Без участі людини? А що це означає? — запитав пан Пляшкер. — Я мушу це знати, врешті-решт, це ж мої цятки здійснюють бажання.

— Якщо мені схочеться чогось напитися, і те щось принесе пані Моркван, то це — легеньке бажання, тобто його легко здійснити. В цьому випадку діє не саме бажання, а пані Моркван. А ось якщо я забажав, щоб із чаю став суничний сік, це

доводиться виконувати... ну, це мусить робити таки сама цятка, і більше ніхто. Чи, може, ви знаєте людей, здатних це здійснити?

— Я? Ні, звісно, ні, — відповів пан Пляшкер.

— Ось бачте. Тому-то й бажання це тяжче, і ви відчуваєте, коли цятка зникає: на її місці вам свербить чи, скажімо, лоскоче. Ми, Суботики, поділяємо бажання на легенькі, тяжчі та особливо тяжкі. О. Т. Б. — трішки неприємне. Воно жалить шкіру. Не так, як, скажімо, тоді, коли вкусить оса, а все ж таки!..

— О. Т. Б.? — не зрозумів пан Пляшкер.

— Особливо тяжке бажання, — розшифрував Суботик. — Так, тепер ми досхочу наговорилися. Може ж, я й утомився? — Він потягся й позіхнув. — Саме час лягати в ліжко.

— У ліжко? Та в мене ж іще стільки запитань! — сказав пан Пляшкер. — Урешті-решт, мені треба

звикнути до думки, що тепер виконуються всі твої бажання. Не думаю, що я оце вже й засну...

— Що означає "оце вже"? Зараз рівно перша година ночі. — Суботик ще ширше позіхнув. — Ви як хочете, а я лягаю спати.

— Ще тільки одне. Якщо, наприклад, я забажаю, щоб ти забажав, щоб ми... — почав пан Пляшкер.

— Завтра, тату, завтра, — сонно протяг Суботик. — Зараз я бажаю тільки одного — щоб ви негайно опинилися в ліжку.

— У ліжку?.. Так, може, й твоя правда. Атож, атож, так буде найкраще, — примирливо сказав пан Пляшкер. — І чого це мені самому одразу не набігла така добра думка?

Він швиденько роздягнувся, натягнув піжаму, виліз на ліжко з того кінця, що його називають "у ногах", почалапав по ковдрі на другий кінець і, поринувши в задуму, зупинився на подушці.

— Я, звісно, хотів сказати: "Бажаю, щоб ви в ліжко лягли", — промимрив Суботик і перекинувся на другий бік.

— Лягти? О, а це ще й набагато краще! — Пан Пляшкер страшенно зрадів такій геніальній пропозиції, ліг і заліз під ковдру. — Добраніч, Суботику! Гарного тобі сну!

Суботик вимкнув нічну настільну лампу.

— І я вам бажаю на добраніч, тату, — сказав він.

— І-і-і-і! — протяг пан Пляшкер і потер за вухом. — Чого ж це воно знов так запекло?.. А, зрозуміло! "На добраніч!" — це ж також бажання. Розумію... Але дуже мені цікаво знати... — Пан Пляшкер позіхнув.— ...дуже цікаво знати... чи справді воно...

Пан Пляшкер не доказав, що саме його так цікавило, — він заснув. І проспав цілу ніч, глибоко, міцно, й бачив самі лишень приємні сни.

Восьмий розділ Чого так бажає Суботик

У суботу вранці пан Пляшкер прокинувся від легенького лоскоту на кінчику носа. Він позіхнув, підвівся й сів у ліжку. В ногах ліжка пана Пляшкера сидів Суботик і лоскотав його по обличчю. Побачивши, що татко прокинувся, малий заспівав:

Щойно рано, на світанні я розплющу очі нині, враз на татовім обличчі цяточки побачу сині.

— Нарешті мені знову будуть ранковим привітом Суботикові пісеньки! Від чого в тебе такий гарний настрій?

— Я просто забажав його собі, — сказав Суботик. — Ви нічого не відчули?

— А, то он чого мені так залоскотало! — Пан Пляшкер потер кінчик свого носа. Аж тепер йому нарешті виразно пригадалися події минулої ночі. — Ну звісно, у мене вже є сині цятки!

— Так, цятки маєте ви, але бажання виконуються мої, — нагадав Суботик і проспівав другий куплет своєї пісеньки:

Що за любі, що за славні цяточки на личку в тата! То ж усе мої бажання! Що б то зараз забажати?..

— Стривай! Не так швидко! — сказав пан Пляшкер. — Не роби тих самих помилок, що я тоді. Гарненько зважж, що саме ти хочеш забажати. Я ж не знаю, скільки в мене ще є тих синіх цяток.

— Повно!

— Чи не забажав би ти нам сюди на стіну велике дзеркало? — спитав пан Пляшкер. — Мені вже давно його бракує. Я б подивився у велике дзеркало й добре побачив свої цяточки.

— Гаразд, про мене, — сказав Суботик. — Я хочу, щоб це таткове бажання здійснилося негайно!

Вони заозиралися по кімнаті. Дзеркала ніде не було.

— Бажання не виконано. В чому річ? — мовив Суботик. — Може, це тому, що бажання ж, власне, було не моє, а ваше? Зараз я спробую ще раз.

— Стоп, не треба! Моє бажання мало здійснитися, я це відчув!

Суботик вискочив з ліжка й заходився уважніше оглядати кімнату.

— Ось де воно висить, це придуркувате дзеркало! — вигукнув він і показав за шафу. — Так виходить щоразу, коли я просто повторюю те, що сказали ви, не подумавши над ним.

Пан Пляшкер засміявся, потім і собі встав із ліжка.

— Забажай його осюди, — попросив він і вказав на вільне місце на стіні між книжковою полицею та кріслом. — Тут буде найкраще.

— Я хочу, щоб дзеркало висіло тут, на цьому місці, — вказав Суботик. — Отак. Тепер можете роздивлятися.

Пан Пляшкер подивився в дзеркало.

— Господи, на кого я оце схожий! — зойкнув він. — Тут щонайменше двадцять цяток. З таким обличчям я не можу з'явитися на роботі, що скаже пан Обердубер? Він подумає, що в мене якась перехідна хвороба! А якщо мене такого побачить вона? Господи милосердний, що мені робити?

— То ви скаржитеся, що я розтринькую ваші цятки, а то вам їх забагато. Ви самі не знаєте, чого вам треба. Може, мені забажати, щоб вони всі зникли?

— Ні-ні, будь ласка, тільки не це! — злякався пан Пляшкер. — Вони ж мені ще потрібні.

— Вам? — здивовано запитав Суботик. — Чому вам? Вони ж вас не слухаються!

— Без допомоги — ні. Але за допомогою...

— За допомогою? Чого?

— Ну, ти ж сам знаєш. Якщо мені чогось забажається, а ти скажеш: "Я хочу, щоб татове бажання здійснилося..." Як щойно з дзеркалом...

— І яке ж бажання у вас на душі? — запитав Суботик. — Воно — про таку собі жінку з ліфта?

Пан Пляшкер кивнув головою.

— То що? Забажати, щоб вона вас покохала й ви з нею побралися? — допитувався Суботик.

Пан Пляшкер злегка зашарівся, знову кивнув головою й мовив:

— Мабуть, десь так, авжеж...

— І тоді ви були б задоволені?

— Задоволений? Я був би цілком щасливий! — відповів пан Пляшкер.

— Ви не були б щасливі, — вихопилось у Суботика. — Хіба що дуже недовго.

— Був би. Ти просто не можеш цього зрозуміти, бо ти — не дорослий.

— Он як? Не можу зрозуміти? Тоді я вас про щось запитаю. Чому ви були б "цілком щасливі"?

— Та я ж тобі сказав! Тому, що я знав би: вона мене любить.

— А чому вона вас любить?

— Як тобі це пояснити? Тому, що я їй подобаюся, що я...

— Неправда! Вона вас любила б тому, що так звеліло їй цяткове бажання. Чи не краще було б, якби ви їй подобалися й тоді, коли їй ніхто не звелів? Щоправда, дізнатися про це можливо тільки без допомоги цяток для здійснення бажань.

— З такої точки зору я цього ще ніколи не розглядав, — промурмотів пан Пляшкер і сів на ліжко. — Щиру правду кажеш. І чого я досі не додумався до цього? Нам би тоді не довелося проробляти усю оцю подорож на дах. Виходить, усе було марно?

— Це не було марно, безперечно, ні, тату, — втішив Суботик, вискочив на ліжко й сів поруч. — Ви ще самі побачите.

Не встиг пан Пляшкер запитати, що він має на увазі, як Суботик вигукнув:

— Час нам поснідати, татку! Годі розмовляти, час снідать починати! Я бажаю на сніданок чотири пироги з яблуками, три пари ковбасок з гірчицею, дві порції смаженої картоплі і якнайбільше кетчупу, морозиво полуничне, морозиво шоколадне, банановe та ще, може...

Суботик ще тільки надумувався, а на ліжко перед ними вже почали один за одним приземлятися всілякі наїдки.

— Чи тебе покинули всі добрі духи? — вигукнув пан Пляшкер. — Як ти міг забажати всі оті бридкі липучі штуки просто в ліжко?! Подивися, на що стала схожа ковдра: це ж суцільний кетчуп!

— Годі вам бідкатися, татку. Ми це все зараз залагодимо. Я хочу, щоб усі наїдки поробилися такі легенькі, що... Ох, стоп! Я замалим не зробив величезної помилки. Отже, спочатку: я хочу, щоб усі наїдки з оцієї ковдри стали такі легенькі, що висіли б у повітрі.

Прекумедно було дивитися, як усі пироги, ковбаски й шматочки смаженої картоплі знялися догори і висіли в повітрі за півметра над ліжком. Навіть кетчуп поплив вище й пласкими червоними калюжками витав круг Суботика. Малому залишалося тільки випростати пальця і вмочати в ту чи ту калюжку.

— А що, чи бачили ви коли-небудь краще снідання? — вдоволено сказав він і облизав пальця.

— Авжеж, бачив! — Пан Пляшкер був далеко не в захваті. — Ти ж не наполягатимеш на тому, що оце в нас справді гарне снідання! Страви зовсім не пасують одна до одної. Крім того, це дуже недобре для здоров'я. Бракувало тільки, щоб ти до всього цього замовив собі ще кілька гамбургерів!

Пан Пляшкер здригнувся на саму думку про таке.

— Кілька гамбургерів? Та це ж чудова ідея! Як я міг про них забути! Бажаю, щоб...

— Стривай! — вигукнув пан Пляшкер.

— Бажаю... — почав знову Суботик.

Пан Пляшкер затулив вуха руками й сказав:

— Не марнуй своїх бажань. Я їх все одно не чую.

— Це просто підлість! — не стерпів Суботик. — Татко шкодує для мене доброго сніданку, доведеться повідомити про це товариству захисту дітей.

— Товариству захисту дітей? — Пан Пляшкер засміявся. — Я гадав, що ти ж не дитина, а Суботик!

Виходить, він таки чув, що казав Суботик! Малий квапливо вигукнув:

— Я хочу, щоб тато Пляшкер роздобув мені кілька гамбургерів!

Він так реготав з цього свого бажання, що мало не подавився шматком пирога.

Пан Пляшкер миттю підхопився й рушив до дверей.

— Власне, це зовсім непогана думка. Вранці гамбургери найкраще нам смакують. На вокзалі їх продають найсоковитіші, — сказав він. — Зараз я туди навідаюсь — чи не знайдеться там кілька смачненьких для

нас із тобою? Ти ж не проти, ні? Тоді біжу! І — одна нога там, а друга — тут! Бувай.

— До побачення, татку, — відповів Суботик. — Тільки чи не краще було б вам спершу перевдягтися?

— Перевдягтися? — повторив пан Пляшкер і озирнув себе згори донизу. Він ще й досі був у своїй просторій піжамі в широку смугу. — Мабуть, твоя правда, аякже. Але ж треба поспішати. — Він прислухався до своїх слів і промимрив: — А, власне, чому? Сьогодні ж субота, в мене вихідний. Чого я маю бігти стрімголов?

Хитаючи головою, він перевдягнувся в сорочку та штани, запхнув у кишеню гаманець, вибіг з будинку і прудко подався вперед вулицею, що вела до вокзалу.

Та що далі був він від будинку, то повільніше йшов, урешті почав просто плентатись, аж поки й геть зупинився.

— Яке ж дурне бажання! — забурчав він. — Щоб оце я мало не вдосвіта, не поснідавши, опинився серед міста і прожогом гнався на вокзал по гамбургери! Отаке коять сині цятки! Добре бачиш, що робиш дурницю, а сам робиш!

Він знову рушив і зрештою підійшов до вокзалу. Перед ним на привокзальній площі стояв автобус, із якого саме вийшло багато людей. То були туристи. Автобус прибув із Гамбурга.

— Гамбурґери... гамбурґери... — думаючи про своє, уголос сказав пан Пляшкер.

До нього враз підійшло троє туристів — жінка й двоє чоловіків.

— Ми — Гамбурґери! — сказав один із них. Пан Пляшкер очманіло подивився на нього.

— Ви глузуєте з мене? — сердито озвався він.

— Зовсім ні, — відповів приїжджий. — Просто в нас таке прізвище. Ми родичі. А тепер заспокойтеся і скажіть: ви тутешній? Чи не могли б ви нам підказати, на що тут у вас варто подивитися? Чи є тут які дивинки?

Тієї миті панові Пляшкерові сяйнула одна думка, така пречудова, що він мало не зареготав просто у вічі панам Гамбурґерам.

— О, так! — сказав він. — Я залюбки покажу вам кілька тутешніх дивинок.

...Минуло чимало часу, перш ніж пан Пляшкер вернувся додому. Там він одразу помітив, що Суботик уже дуже нетерпляче на нього чекає.

Увійшовши до кімнати, господар її спочатку просто остовпів біля дверей: Суботик із надутим, як бубон, животом плавав десь так за метр над ліжком, як надувна кулька.

— Швидше зачиняйте двері, татку, тут великий протяг, щоб мене ще не винесло з кімнати! — сказав він. — Ні, стривайте, я знаю щось краще: бажаю знову стояти на підлозі!

Він миттю опинився на підлозі, полегшено зітхнув і мовив:

— Як добре, що ви вже вдома, татку!

— А чому... як... яким чином ти завис у повітрі? — запитав пан Пляшкер.

— Ви так довго десь барилися, я не міг дочекатися і сам поїв усе, що тут плавало, — соромливо мовив Суботик. — А що я ж був забажав, щоб усі наїдки знялися в повітря... то й сам...

— ...то й сам з усіма наїдками в животику зринув у повітря, — доказав замість нього пан Пляшкер. І вибухнув реготом.

— Вам смішно, а в мене вітер віє в шлунку, — поскаржився Суботик. Він гучно відригнув. — Чи ви хоч з гамбургерами, чи, може, без?

— Вони в коридорі. Сказати, нехай заходять?

— Заходять? Самотужки? Хіба вони це вміють? — спантеличено запитав Суботик. — Я ж не просив гамбургерів із ногами.

— Та й потреби в цьому не було. Ці Гамбургери мають ноги зроду, — сказав пан Пляшкер, ледве стримуючи сміх. Потім обернувся до дверей і мовив: — Проходьте, будь ласка, сюди. Ось перед вами дивовижне створіння, що я про нього вам розповідав.

До кімнати зайшли два чоловіки й жінка.

— Ай справді! Він не перебільшував! Цупка руда щетина й хоботець із пятачком на кінці — немов свинячий писок. Чи ти коли бачила щось подібне? — сказав один з чоловіків.

— Ні-і, не бачила ніколи, — відповіла жінка. — Між іншим, добридень! — побажала вона Суботикові.

— Хто це? — витріщився той на несподіваних гостей. — А де ж ваші гамбургери? — сказав він до пана Пляшкера.

— Та оце ж ми і є, Гамбургери! — повідомив другий чоловік, той, що досі стояв мовчки, усе розглядаючи Суботика.

— Гамбургери? Це ви — шиєтеся в гамбургери, мої улюблені бу...

— Не "шиємося", а це ми і є, — відповів той-таки чоловік. — Ми Гамбургери з Гамбурга, і я, й Ерна, й Генріх! Ми всі там народилися, й ми там не єдині Гамбургери. Так-бо, Ерно?

— Так, достеменно так! — потвердила Ерна. — Але мушу признатися, чогось отакого, як цей малий, я ніколи ще...

— Бажаю, щоб ці трійко опинилися там, звідки взялися! — сердито сказав Суботик.

І жінка, не доказавши речення, зникла з кімнати, а з нею разом і обидва чоловіки. Пан Пляшкер засміявся.

— Ото здивуються панове Гамбургери, опинившись так зненацька у своєму туристичному автобусі! — мовив він. — А забажав, щоб вони з'явилися тут, не хто інший, як ти.

Пан Пляшкер мав чудовий настрій: адже йому пощастило подолати цяткове бажання й перехитрити Суботика.

— А зараз знаєш, що ми зробимо? Підемо на кухню й поснідаємо. Так, як я люблю — з хлібом і з медом, — запропонував він.

Цього Суботикові двічі казати не довелося.

— Ще раз поснідати? Це мені не завадить. Я поважчаю й не плаватиму в повітрі. Чудова ідея, татку!

Пан Пляшкер пішов на кухню перший, порозставляв на столі тарілки та чашки й чекав на Суботика. А того все не було.

— Агов, Суботику! Ти спокійнісінько міг би трохи мені допомогти! — гукнув пан Пляшкер. — Де ти там застряг? А я думав, що ти радо поснідаєш удруге.

Зненацька від кімнати пана Пляшкера почувся такий жалібний поклик, що Суботиків татко упустив на стіл ножі й ложки і кинувся туди.

— Не знаю, що це таке — я не можу зрушити з місця, — сказав Суботик. — Не поворухну ногами!

— Та що ти кажеш? Ну ж бо, спробуй ще раз! — стурбовано сказав пан Пляшкер. — Не вчепилася ж до тебе якась хвороба?!

— Нічого не виходить. Я не можу! Не зрушу з місця жодної ноги.

— Я покладу тебе в ліжко, — запропонував пан Пляшкер. — Тоді тобі, напевне, враз полегшає.

Та хоч як він силкувався підняти Суботика з підлоги, щоб покласти в ліжко, проте не зрушив малого з місця ні на міліметр.

— Це поза межами здорового глузду. Ти важиш щонайменше десять тонн. Так багато з'їсти мій Суботик не міг, — сказав пан Пляшкер. — Що ж сталося? Чи не пов'язано це знову з якимось цят-ковим бажанням?

— З бажанням? — повторив за ним Суботик. — Авжеж, тату! Ці дурні, пришелепуваті, підлі, лукаві бажання ніколи не здійснюються так, як мені хочеться! Завжди лише так, як забагнеться їм! Усе! З мене досить! Відтепер я взагалі нічого не бажатиму. Годі! Більше ніяких бажань!.. Хіба що одненьке...

— Та не лай уже так своїх бажань! Краще поясни, що ти мав на увазі.

— Пам'ятаєте моє останнє бажання? Я забажав стояти на підлозі, і ось я стою! Так стою, що не зрушу з місця. Добре, що я маю татка з синіми цятками. Бажаю знову нормально ходити!

Потім вони удвох подалися на кухню й добряче поснідали. Пан Пляшкер, однак, ще мав одне запитання:

— Чи правду ти сказав? Ти більше не загадуватимеш моїм цяткам жодних бажань? — запитав він.

— Ніколи! — запевнив Суботик. Потім трішки подумав і додав: — Принаймні сьогодні не загадуватиму більше ніколи! Найраніше завтра, рано зранку на світанку.

— Інакшого я сам не міг би навіть уявити, — полегшено зітхнув пан Пляшкер.

— Я також, — сказав Суботик і заспівав:

Завтра вранці не загаюсь, завтра вранці постараюсь — спритно стану під вікном і за розум так візьмуся, що уже не помилюся, й забажаю нам обом...

— І чого ж? — спитав пан Пляшкер.

— Цього поки що не можна розкривати.

— Ну то чекатиму дуже нетерпляче, — сказав пан Пляшкер. — Але ж як добре, що бодай сьогодні не треба боятись нових вибажаних прикрощів!

Дев'ятий розділ Пан Пляшкер іде купатися

У неділю, як і годиться, яскраво світило сонце. Суботик розсунув штори, відчинив вікно, сів на підвіконня й голосно заспівав:

Як на сонці носа грієш і увесь добряче впрієш, —треба з власної охоти, байдужісінько вже, хто ти: чи дитина, чи Суботик, чи то заєць, чи корова, чи ведмедиця здорова, чи сумний, чи веселенький, чи старий, чи молоденький, чи убогий, чи багатий, — до водиці простувати!

Пісенька розбудила пана Пляшкера. Він сказав:

— Мабуть, це старе сільське правило. — І скочив з ліжка.

— Е, ні, це нове правило Суботиків, — відповів малий. — Хочете послухати ще одне?

— Послухаю, аби не довге. — Коли світило сонце, пан Пляшкер зазвичай мав значно ліпший настрій, ніж у дощ. Того ж ранку настрій у нього був особливо гарний. Він мав вихідний день, година стояла прегарна, і, найголовніше, розбудив його не дзвінок будильника, а Суботикова пісенька, чи то пак — правило.

— Воно найкоротше з усіх правил, які взагалі можна собі уявити, — запевнив Суботик. — Ось воно:

Якщо зранку вже пітнієш, то чого ти дома скнієш? О десятій, не забудь, ти в купальні маєш буть!

— Я не з тих, хто ходить по купальнях, та ще й о десятій ранку, — заявив пан Пляшкер. — Я не певен навіть, чи є в мене купальні труси.

— Шкода. Ви ще ніколи не ходили вранці зі мною купатися. А я ж так хочу...

— Стій! Заради Бога, не поспішай з бажаннями знічев'я! — вигукнув пан Пляшкер.

Він утупився в Суботика, а той — у нього: обидва очікували, чи не опиняться вони наступної миті в якомусь плавальному басейні.

— На щастя, бажання, здається, не здійснилося, — полегшено зітхнув пан Пляшкер за хвилину. — Зараз я вдягнуся й підемо на кухню снідати. Сподіваюся, ти сьогодні мене нікуди не вирядиш. Чи, може, доведеться мені шукати десь для тебе як не гамбургерів, то бодай Берлінерів?

— Ні, цього разу ні, —заспокоїв його Суботик. — Сьогодні поснідаємо разом.

— Без особливих бажань? — запитав пан Пляшкер.

— На це запитання я відповім, коли побачу сніданок, — вирішив Суботик. — Крім того, я не знаю, що таке особливе бажання, я знаю лише особливу ковбасу.

І тільки-но посідали за стіл, він знову заспівав:

Ми з татусем нині мусим

вранці з'їсти хліба кусень.

А ковбасок, бач, нема,

хоч цяток у нас ще тьма.

Хочу я: хай прилетять

ще й ковбасок двадцять п'ять!

А що на столі забракло місця для стількох ковбасок, то Суботик додав, не римуючи:

— Я хочу, щоб оцей стіл став утричі більший! Краще було б йому забажати лише більшої

стільниці! Увесь стіл роздався вздовж, ушир і в височінь — пан Пляшкер із Суботиком лише позирали догори, задерши голови, бо ж вони опинилися значно нижче від свого сніданку, під столом. Стільниця височіла метрів за два над ними, простягнувшись від кухонної шафи до плити, від однієї стіни до іншої, протилежної!

— Оце так! Тепер тобі доведеться хоч-не-хоч змарнувати ще одну цятку, — сказав пан Пляшкер.

— Ви так гадаєте? — мовив Суботик. — Ні, я знаю щось краще.

Він побіг до кімнати пана Пляшкера, схопив там вовняну ковдру, виліз на стілець, став на його спинку й видерся на стіл.

Пан Пляшкер, ставши на стілець, виліз на шафу — подивитися, що Суботик робить на столі. Той сидів на ковдрі, порозставляв усі тарілки з наїдками і всі чашки й саме запхнув до рота третю ковбаску.

— Вилазьте сюди, татку, й сідайте. Чудова місцинка для пікніка, еге ж?

І луки на пікнік не треба, якщо простора кухня в тебе, —

звіршував він і допоміг своєму таткові видертися на стіл. — Ви чули, я ж заримував! Із цього вийде добра пікнікова пісенька.

І луки на пікнік не треба, якщо простора кухня в тебе. Бо апетит десь пропаде, як не ковбаску наминати, а бігати — куди, не знати — і думать: "Де ж та лука, де?"

— Господи Боже, та що ж оце тут скоїлось?! — почувся тієї миті знизу чийсь голос.

Пан Пляшкер із Суботиком схилилися над краєм стільниці й глянули вниз. Там, узявшись руками в боки, стояла пані Моркван у рожевій літній сукні й репетувала:

— Хто вмостив у кухні оце одоробло? Бо це ж одоробло, а не стіл! Як ви взагалі примудрувалися його внести? У ці двері? Я вимагаю пояснень, пане Пляшкере, хоч би ви й десять разів були Антоновим приятелем! Де дівся мій кухонний стіл?

— Та ми ж сидимо на ньому, пані Моркван, — озвався пан Пляшкер.

— Що? Оце — мій стіл?! Ви глузуєте з мене?

— Але це справді він, тільки... — Пан Пляшкер затнувся, підшукуючи підхоже слово.

— Тільки він трішки виріс, — допоміг таткові Суботик.

— Не верзи дурниць! — обурилася пані Моркван. — Відколи це столи можуть рости?

— Я колись теж був значно менший, — запевнив Суботик.

— А ти хіба — стіл? — спитала пані Моркван.

— Ні, я не стіл, я тільки сиджу на столі.

— Принаймні не на моєму, — відрубала пані Моркван. — І що ви, власне, там робите?

— Ми пікнікуємо тут сніданок, — відповів Суботик. — Вилазьте сюди, пані Моркван! Тут є ще сімнадцять ковбасок.

— Отуди нагору? І не подумаю, — гукнула пані Моркван.

— Ну то й не треба, — сказав Суботик і втягнув голову назад з-понад краю стільниці.

Пані Моркван почула, як угорі над нею забряжчали тарілки й смачно заплямкав Суботик.

— Залишилося шістнадцять ковбасок... Смачного вам, пані Моркван! П'ятнадцять... На здоров'я, пані Шморкван! Чотирнадцять... Призволяйтеся, пані Кворкван! Тринадцять... дванадцять... одинадцять... — лічив угорі Суботик.

Пані Моркван постукала спіднизу в стільницю шваброю й вигукнула:

— Пане Фляшк... е-е-е... пане Пляшкере, я вимагаю...

І тут хтось подзвонив у двері.

Суботик майже весь звис із стільниці й гукнув:

— Морквиночко, там хтось прийшов. Не спи, не жди — мерщій туди! Відчиниш враз — і гість у нас!

— Ну, далі вже нікуди! — Пані Моркван нетямилася від обурення. — Сам відчиняй, як тобі так хочеться, шибенику! Це ти будеш мені наказувати?!

— Та це не наказ... — почав Суботик.

— Хотілось би повірити! — процідила пані Моркван.

— Я наказів не давав, це я просто забажав, — доказав Суботик.

— І-і-і-і! — стиха писнув пан Пляшкер і потер за вухом.

— А, ти тільки забажав? — мовила пані Моркван зворушено. — Тоді це дуже-дуже мило сказано, хто б не послухався й не пішов відчинити! Побіжу! — І вона кинулася геть із кухні.

— Хто б це міг завітати?. — сказав пан Пляшкер і прислухався.

— А якщо це ті два поліціянти прийшли нас заарештувати?

— У неділю не заарештовують, — заявив Суботик.

— А якщо таки заарештовують? Що нам тоді робити? — забідкався пан Пляшкер.

— Забажаємо, щоб вони опинилися в Австралії або в Новій Зеландії, — запропонував Суботик. — Котра з них далі?

— Австралія, — сказав пан Пляшкер навмання. На географії він знався не набагато краще за Суботика.

Вони почули, як зачинилися двері з коридору й чоловічий голос мовив:

— Доброго ранку, Аннемарі! Не сподівалась? Авжеж, ні, я бачу. О, ця сукня, хіба ж вона не чарівна? Авжеж, авжеж, безперечно.

Пан Пляшкер із Суботиком угорі на стільниці переглянулися й заусміхались: так говорив тільки один добродій!

— Чи не прийшов я трохи зарано? Авжеж, боюся, що так, — перепрошувався в коридорі пан Вівторакус.

— Та де там, Антоне, адже зараз уже десята година! — переконувала пані Моркван.

Десята година! Панові Пляшкеру щось невиразно озвалося в пам'яті, щось не дуже приємне. Хіба ж Суботик перед сніданком не забажав удвох із ним піти купатися?..

Він запитав:

— То що там каже твоє Суботяче правило?

— Котре? Адже їх тисячі.

— Оте, що каже, коли саме вранці слід іти купатися. Чи не мовиться в ньому десь отак: "... найпізніше о..."

".. .о десятій", — хотів він сказати. Але його слова потонули в оглушливому гаморі, що відлунював від покритих кахлем стін. Зненацька де не взявся дух хлорованої води. Довкола плавали дітлахи в трусиках, бризкалися одне на одного, вигукували щось, кричали, верещали й реготалися. Пан Пляшкер скинув окуляри, провів долонею по очах і знову начепив. Сумніватись не доводилося: вони з Суботиком стояли у великому купальному басейні для тих, хто не вміє плавати. Суботик начебто нітрішечки не здивувався, одразу почав брьохатися у воді, метляти ластами й вигукувати:

— Ой, як тут добре, саме для мого костюма!

Не те діялося з паном Пляшкером. Він стояв у своїх брунатних черевиках і недільних штанях мало не до пояса у воді.

— Ще одне шалене Суботикове бажання! — сердито пробурчав він і, висмикнувши сорочку з-під штанів, заходився викручувати.

— Агей, ви там! Що це ви робите?! У нас не стрибають у воду в штанях, сорочці й черевиках! — присоромив бідолаху підстаркуватий білоголовий чоловік, що саме робив край басейну вправи на воді.

— Це ви до мене? — запитав пан Пляшкер. — Я не стрибав.

— І справді. Звідки ви раптом тут узялися?

— Зі столу пані Моркван...— почав був пан Пляшкер, та одразу й замовк. Цей чоловік його однаково не зрозумів би. Тому він сказав:

— Я тут опинився за бажанням. Підстаркуватий чоловік глянув на пана

Пляшкера скоса, якось чудно, облишив свою водну гімнастику, квапливо побрів до сходів і вибрався з басейну.

Тим часом діти вгледіли Суботика, оточили його й поприкипали поглядами до його водолазного костюма.

— Ти водолаз? — допитувалися вони. — Ти тут тренуєшся?

— Мені не треба тренуватися. Я йтак усе вмію, — заявив Суботик.

— Ну то пірни під воду, — сказала одна дівчинка. — Скільки ти можеш просидіти під водою? Хвилину?

— Я можу сидіти під водою годинами, якщо забажаю, — відповів Суботик. І то не була неправда — якби забажав, він би просидів і годину.

— То чого ж ти? Покажи, як! — загукали діти. — Чи справді ти такий класний підводник?

— Як на мене, це нудно — пірнати під воду. Тепер це вміє будь-хто, — відповів Суботик. — А я пірнальник-надводник. Це значно цікавіше!

— Пірнальник-надводник? А що це таке? Покажи нам!

— Тут, у басейні, це не вийде. Пірнальники-над-водники пірнають лише над водою, — пояснив Суботик. — Гайда зі мною, подивитесь!

Він вибрався з басейну — а за ним не менш як десяток дітлахів — і побіг до вужчого боку будівлі. Там, у кінці басейну з глибокою водою, була вежа для стрибків униз із метрової та триметрової висоти.

Суботик ліг животом донизу на місток для стрибків з метрової висоти й замахав ластами й руками — так, ніби поплив.

— Оце й усе? Оце таке надводне пірнання? — спитала невеличка дівчинка. — Це кожен уміє!

— Кожен? — сказав Суботик. — Якщо це, по-вашому, так легко, то чому тоді я — єдиний пірнальник-надводник на цілий басейн? Чи, може, ви бачите тут ще хоч одного?

Якийсь чоловік у білому, зі свистком на шнурку на шиї, що досі звільна походжав понад басейном, швидко попростував до Суботика.

— Доглядач!".Доглядач! Тікаймо швидше, доглядач іде! — загукали діти.

— Стривайте! — гукнув Суботик. — Куди?!

— Він дуже нечемний, — сказала маленька дівчинка. — Аби хто з нас стрибнув із цямрини басейну у воду, він як засвистить і враз витягне тебе звідти. А тоді на п'ять хвилин садовить на лавку перед входом до купальні, аж потім дозволяє купатися.

— Так-так, це правда, — додав один хлопчик. — І якщо хтось галасує, то він теж одразу звариться.

Тим часом доглядач підійшов до їхнього гуртка.

— Що тут скоїлося? —забажав він знати. —Чого цей лежить тут на животі?

— Я лежу на животі, бо я пірнаю не у воді, — заримував Суботик.

— Як-як? — не зрозумів доглядач.

— Тут здійснюється перша в нашій країні спроба надводного занурення, — пояснив Суботик.

— Ти, мабуть, гадаєш, що я дозволю такому шмендрикові робити з себе дурня? Зараз ти в мене зануришся, але під, а не над воду!

Доглядач обома ногами скочив на місток для стрибків, де лежав Суботик. Місток добряче гойднувся вгору-вниз, Суботик підлетів догори і з оглушливим ляском шубовснув у воду, здійнявши цілий сніп бризок.

Доглядач перехилився через цямрину басейну, дивлячись, чи той щасливо випливе на поверхню. Коли Суботик, пирхаючи й відсапуючись, виринув і підплив до цямрини, охоронець порядку заспокоївся.

— Зі мною жарти кепські! Хай це буде вам наука! — сказав він до гурту дітей, повернувся й хотів уже йти геть.

Проте не пішов, бо Суботик у воді заходився виспівувати:

— Доглядачу, я все бачу, ти їси бурду собачу. Доглядачу, викрадачу, я нічого не пробачу!

Усі діти зареготалися.

— Ха-ха-ха, як дотепно! — загорлав доглядач. — Дурнішого ти нічого не придумав?

— Дурнішого — ні, а розумнішого — так! — вигукнув Суботик і голосно заспівав:

Оцей доглядач, дітки, купається так рідко! Та й то вмочає ніжки, живіт і дупу трішки. Тож довго не гадаймо, доглядача спіймаймо, гарнесенько скупаймо!

— Чекай, чекай, ось як вилізеш із басейну, тоді начувайся! Буде тобі непереливки! — зарепетував доглядач, увесь червоний мов жар.

— Чекай-чекай, ось як опинишся в басейні, буде тобі непереливки! — гукнув із води Суботик. Він озирнувся на пана Пляшкера. Той саме протирав хустинкою окуляри, хоча йому з тим не дуже щастило: хустинка була геть мокра.

— Агей, татку, в мене є невеличке бажання! — сказав Суботик. — Я хочу, щоб оцей доглядач добряче плюхнувся черевом у воду!

Не встиг він доказати, як доглядач, зашпортнувшись об власні ноги, полетів у воду, ще й так ляпнувся об неї черевом, аж бризки у стелю вдарили.

— Не дуже-то елеґантний стрибок! Мій татко стрибне значно краще! — гукнув Суботик до дітей.

Доглядач підплив до сходів край басейну, видерся з води і стояв тепер на твердому, скрушно оглядаючи свій мокрий як хлющ одяг. Урешті він, здається, дійшов висновку, що одяг доведеться змінити, отож, стікаючи водою, побіг до невеличких бічних дверей і зник за ними.

Коли ж із води виліз Суботик, діти оточили його, сміючись і поплескуючи по плечах.

— Тобі пощастило, що він беркицьнувся у воду, — сказав один хлопчик. — Ти його добряче розлютив своєю пісенькою.

А інший хлопчик запитав:

— А що ти казав про свого батька? Він справді так класно стрибає? Ото ж він стоїть, правда? А наче й не схожий на чемпіона зі стрибків у воду...

— Чого це не схожий? Ви мого татка не ганьбіть! — Суботик хвильку подумав, гукнув дітям: — Зачекайте, я зараз! — і помчав кахляною підлогою, виляскуючи ластами.

Пан Пляшкер тим часом скинув свої повні води черевики й саме хотів поставити їх на цямрину басейну, коли підбіг Суботик.

— Будь ласка, ходімте, пірнете разочок! — прошепотів малий.

— З головою? — запитав пан Пляшкер. — Таж окуляри геть намокнуть!

— Ну тоді по шию, — вирішив Суботик.

Коли ж пан Пляшкер занурився аж до підборіддя, малий прошепотів йому на вухо:

— Я хочу, щоб на вас були купальні труси!

— Дякую, — сказав пан Пляшкер і виринув. — Нарешті хоч одне розумне бажання!

— Я — залюбки, тату! — розцвів Суботик. — А тепер мені дуже хотілось би, щоб ви пішли зі мною. Я хочу дещо показати своїм друзям. Ви ж тепер не боїтеся вилізти з води, на вас купальні труси!

— Чудово, що тобі бодай раз чогось хотілось би, тобто що ти не наказуєш, а ніби просиш, — сказав пан Пляшкер і рушив із Суботиком до дітей, котрі чекали біля вежі для стрибків у воду.

— Це — мій татко! — відрекомендував малий пана Пляшкера своїм новим знайомим.

— Ой, який він, —здивувалася маленька дівчинка. — Ти не чорнилом його покрапав? — Вона вказала на цятки для здійснення бажань на обличчі в пана Пляшкера.

— Так-так, це синє чорнило, — квапливо запевнив Суботиків тато.

— А чого ж воно не змилося? — спитала дівчинка. — Ви ж були у воді!

— Бо це таке особливе водотривке чорнило, — відповів Суботик. — І годі вже про ті цятки. Ви ж хотіли подивитись, як елеґантно мій татко стрибне у воду.

— Щоцетинадумав? —похоловпан Пляшкер. — Не роби дурниць! Не забажаєш же ти, щоб я плигонув у воду з оцієї вежі? — Про всяк випадок він позадкував кроків на три від небезпеки.

— Ні, татку. Стрибати у воду з метрової висоти просто нецікаво, — сказав Суботик.

— Ну, слава Богу! — Пан Пляшкер з полегкістю ступнув на крок уперед.

— .. .бо я хочу, — повів далі Суботик і вказав на місток для стрибків у воду з триметрової висоти, — щоб ви, по-чемпіонськи гарно, стрибнули он звідти головою вниз.

— Господи Боже, оце-то бажання! — пробелькотів пан Пляшкер. — На, візьми в мене окуляри, починається!

Тремтячими руками вхопився він за покриту білим лаком залізну драбину, що вела на вежу для стрибків у воду, долаючи щабель за щаблем, піднявся нагору і врешті нерішуче ступив на місток для стрибків у воду з триметрової висоти. Без окулярів пан Пляшкер бачив усе довкола дуже невиразно. Коли ж глянув униз на гладінь води, вона дедалі швидше закружляла перед його очима — і то було чи не гірше, ніж на даху будинку пані Моркван два дні тому.

Пан Пляшкер відчув огидний страх, і водночас він зрозумів, що ніяка сила не врятує його від цього стрибка. Отож він заплющив очі й стрибнув.

Добре, що Суботик забажав для нього елегантний стрибок. Пан Пляшкер красиво шугнув униз, плавно ввійшов у воду головою й

затамував подих. Колись він чув, що треба тільки прогнутися й затримати подих — і тоді легко виринеш з води. Отож він так і зробив — і коли, здавалося, йому ось-ось забракне повітря, він виринув на поверхню й по-справжньому глибоко вдихнув.

Аж тоді він усвідомив, що зробив.

Нетямлячись від захвату, він ще у воді вигукнув:

— Я стрибнув! Я стрибнув із триметрової висоти! Агей, дітлахи, ви бачили? Я справді скочив звідти у воду!

Пан Пляшкер підплив до цямрини басейну, жваво виліз, побіг до Суботика, обійняв його і, досі ще не тямлячись від захвату, сказав:

— Хто б міг подумати? Бруно Пляшкер плигонув у воду з триметрової висоти!

Він легенько підштовхнув Суботика.

— А знаєш, що я зараз зроблю? Я негайно піду стрибну ще раз!

— Е, ні-ні, татку! Я не знаю, чи все так гладенько вийде без синьої цятки, — прошепотів йому Суботик. — Стрибайте краще з метрової вежки. Або, найліпше, ось із цямрини басейну.

— Твоя правда, — погодився пан Пляшкер, ледь розігнався й стрибнув. І, хоча цього разу влетів у воду не так плавно й животом, а проте пишався аж ніяк не менше. І згодом, коли вони стояли в кабінці для перевдягання, коли на бажання Суботика було подано туди й миттю висушено одяг пана Пляшкера, він сказав:

— Яка чудова неділя!.. Та я мушу попросити тебе виконати ще одне моє бажання. На втіху пані Моркван і моєму приятелеві Антону. Там же в кухні стоїть той здоровенний стіл. Будь ласка, забажай, щоб він знову став менший!

— Як вам так хочеться, — відповів Суботик, — то добре, я забажаю.

У житті деколи трапляється — намислиш добре, а виходить зле. То так і тут.

Бо тим часом на кухні в пані Моркван чинилися дивні речі.

Коли пан Вівторакус дещо оговтався після того, як побачив велетенського стола, він вирушив на пошуки свого приятеля Бруно. Однак знайти його виявилось неможливо. Дарма пані Моркван запевняла: пан Пляшкер із Суботиком щойно сиділи вгорі на столі, наминаючи ковбаски.

Урешті-решт пан Вівторакус видерся на стіл і розглянувся там.

— А, власне, хіба ж тут не затишно, вгорі, на цьому столі? — вигукнув він. — Авжеж, затишно! Тут і ковбаски ще є. Може, ще й теплі? Атож, тепленькі! Аннемарі, чи не влаштувати нам тут пікнік? Хіба не шкода було б, якби всі оці наїдки пропали марно? Авжеж, шкода.

Пані Моркван нерішуче стояла внизу під столом і чекала. А що пан Вівторакус і не думав злазити додолу, то вона вилізла догори.

— О, та тут ще й ковдра є м'якенька! Таки справді тут непогано. — Пані Моркван узяла серветку й заходилася протирати лампочку. — А такий високий стіл, виходить, практична річ, — примовляла вона. — З нього можна дістати до багатьох предметів, яких я не сягала без драбини!

— Аннемарі, чи треба тобі оце сьогодні, в неділю, протирати якісь лампочки! Ні, не треба, — вирішив пан Вівторакус. — Сідай лишень коло мене та будемо пікнікувати.

— Тобто їсти на столі? Ти не жартуєш? — Пані Моркван ще хвильку повагалася, та потім набралася відваги й мовила: — Ну, якщо ти так гадаєш, любий Антоне, — і вмостилася на ковдрі.

Так вони просиділи довгенько, споживали наїдки, розмовляли і вже не вважали дивним, що влаштували собі пікнік на кухонному столі.

Та саме коли пан Вівторакус хотів поділити між собою й пані Моркван останню ковбаску, почувся престрашенний луск — і стіл миттю "збігся" до своїх первісних розмірів.

Пан Вівторакус і пані Моркван покотилися додолу із замалої тепер стільниці. Тарілки попадали

на підлогу й побилися. Одна половинка останньої ковбаски злетіла зі столу, закотилася під шафу, вдарилася об стіну, впала й так і лишилася лежати, вкрита пилом.

Пані Моркван підвелася, обсмикнула свою рожеву сукню і, геть спантеличена, сказала:

— Чи сьогоднішня неділя не найдивовижніша в моєму житті? Безперечно, найдивовижніша!

Десятий розділ Жінка з ліфта

У понеділок вранці будильник продзвонив за чверть до сьомої. Суботик прокинувся, гучно позіхнув і вигукнув:

— Прокидайтеся, татку, перекидайтеся на другий бік і спіть далі.

— Спати далі? Як то? — спитав пан Пляшкер, і собі широко позіхнув і сів у ліжку.

— Бо ви ж, мабуть, хочете, аби я дещо забажав.

— Дещо? — Пан Пляшкер підвівся з ліжка. — І що ж саме?

— Ну, щоб сьогодні не було роботи і не треба було йти в контору.

— Та ні, навпаки! — Пан Пляшкер похапцем надягнув піжаму. — Я давно не ходив до контори так охоче!

— Ви радієте, що йдете до контори?! Ви що, хворі? — злякався Суботик, підбіг до вікна, відчинив його навстіж і, вихилившись надвір, загукав:

Гей, давайте аспірину,

йоду, брому, маргарину!

Гей, сюди медикаментів,

лікарів і асистентів,

і медсестри хай біжать —

в них — термометрів аж п'ять, —

лікувать людину хвору: радо йде вона в контору!

— Годі, будь ласка! — сказав пан Пляшкер і мерщій зачинив вікно. — Бо ще, гляди, подумають, що це правда, і викличуть "швидку допомогу".

— Це було б непогано, татку. Тоді я забажав би, щоб вас із синіми блимавками й сиреною доправили до контори.

— Та ні, аж така швидкість не потрібна. Мене цілком задовольнить, якщо я буду там за п'ять хвилин до восьмої, — сказав пан Пляшкер. Він подивився в дзеркало. — До речі, про бажання. Хотілось би мені одне бажаннячко здійснити. Чи не міг би ти якось зарадити мені з цими цятками на обличчі? Якось їх зменшити чи бодай зробити блідішими?

— Ні, я знаю дещо ліпше, — відповів Суботик. — Бажаю, щоб цятки зникли з татового обличчя...

— Таж ні, ні! Стривай! Що це ти забажав?! — злякався пан Пляшкер. — Може ж, вони нам ще знадобляться.

— ...і зосталися лише на його животі! — закінчив загадувати бажання Суботик.

— Оце добре! — Пан Пляшкер підняв поли своєї піжамної куртки і почав майже вдоволено розглядати сині цятки в себе на животі. — А чи будуть вони так само помічні, як були на обличчі?

— А це ми зараз перевіримо, — сказав Суботик. — Я хочу, щоб тато Пляшкер був умитий і вбраний! Бачите, вони діють як слід. Тепер ви зможете трішки довше снідати зі мною і не так поспішати.

Після сніданку на кухні пан Пляшкер попрощався.

— Бувай, Суботику! їжа твоя в холодильнику, як завжди. Бувай, до вечора! — сказав він і рушив до дверей.

Та Суботик його затримав.

— Чи не могли б ми якось інакше владнати справу з їжею? — спитав він. — Мені не можна посидіти в кухні за їжею навіть якихось нещасних три чи чотири години: щоразу прибігає Аннемарі й каже: "А тепер доволі!"

— Аннемарі? — повторив пан Пляшкер. — То це вже й ти почав звати пані Моркван на ім'я?

— Я почав? Ні, це вона перша почала! Але я не про те. Я лише бажаю гарного, великого і, найголовніше, власного холодильника в нашу кімнату!

— Ой! — зойкнув пан Пляшкер і потер рукою живота. — Тяжкеньке ж твоє бажаннячко, щоб не сказати більше!

Та Суботик уже помчав до кімнати пана Пляшкера — втішатися новим холодильником, що стояв, не дуже доречно, біля письмового столу.

— Чудово-пречудово! — сказав Суботик, відчинив дверцята холодильника — і раптом почав нарікати:

— От пришелепуваті ці бажання! Та нічого, нічого, зараз я забажаю точніше: хочу такого холодильника, щоб був повний не вугілля, а щонайсмачніших наїдків! О, це воно! До побачення, татку!

Суботик провів пана Пляшкера до надвірних дверей будинку. Він уже знову співав:

Ну, бувайте!

Поспішайте!

Як я цього не люблю!

Я ж без татка, самотою

зостаюся із нудьгою,

із нудьгою, що з собою

й холодильником ділю!

— Проти нудьги є чудовий засіб, — нагадав пан Пляшкер. — Сині цяточки!

— І справді, татку! Вам деколи набігають прегарні ідеї! Я хочу, щоб сьогодні мені не було нудно!

— Ось бачиш, — сказав пан Пляшкер і потер живота. — А тепер таки справді — бувай! Мушу поквапитись. У мене на сьогоднішній ранок великі сподівання!

— Великі сподівання? А які ж?

— Нехай це буде моєю таємницею! — сказав пан Пляшкер і швидко вийшов з будинку. Якби він розкрив ту свою таємницю Суботикові, той, безперечно, знову ревнував би. Річ у тому, що пан Пляшкер твердо вирішив зібрати докупи всю свою відвагу і врешті, врешті, врешті-решт заговорити-таки з жінкою з ліфта.

Однак уже після першої сотні кроків він відчув, що його відвага тане. Пан Пляшкер зупинився.

— І чому я ніяк на це не зважуся? — сказав він сам до себе. — Кінець кінцем, наважився ж я видертись на дах, та ще й опівночі! І я знайду в собі сміливість сказати "Доброго ранку!" жінці в ліфті! Адже насмілився я стрибнути у воду з триметрової висоти! Хіба це не мужній вчинок? — Він кивнув головою, сам із собою погоджуючись. — Сьогодні я до неї озвуся!

Окрилений, попростував пан Пляшкер далі.

— Треба тільки обміркувати, що я їй скажу, якщо зустріну її біля ліфта. Може, сказати кілька

слів про чудову погоду? Чи краще буде спитати, як вона провела вихідні?..

Тим часом він підійшов до будівлі, де містилася контора, сам не помітивши того, — такий був заглиблений у свої думки.

Якась жінка пройшла попереду нього у вхідні двері й притримала їх, щоб заходив він.

— Доброго ранку, пане Пляшкере, — сказала вона. — Чудова сьогодні погода, еге ж? Та ще й після таких гарних вихідних... Тому особливо тяжко братися до роботи. Як вам здається?

Панові Пляшкеру від радісного страху майже завмерло серце. То була вона! І ось він розмовляв із нею. Не вигадана, а справжня, зовсім нормальна

розмова! Та ні, розмовляла, власне, тільки вона. Треба ж відповісти їй! Але що? Він прокашлявся й мовив:

— Доброго ранку!

Але це ще не була справжня розмова, щиро кажучи.

— Власне, останнім часом я ходжу на роботу з превеликою охотою. Навіть з радістю.

— Справді? — спитала вона. — Ви так любите працювати?

— Не те щоб пра... — сказав пан Пляшкер.

— Однак ви ходите в контору з радістю?

— Так. Бо тут я зустрічаю вас. — Нарешті це вимовилося, і пан Пляшкер почервонів.

— Справді? — знову спитала вона. — Це приємно чути.

Прибув ліфт. Двері відчинилися автоматично. Пан Пляшкер і жінка зайшли всередину, і ліфт повіз їх нагору.

Жінка глянула на пана Пляшкера й сказала:

— З вигляду ви не схожі на класного спортсмена.

— На спортсмена? Я? Що ви маєте на увазі?

— Я вчора була з подругою в басейні, — пояснила вона. — Ми зайшли, як ви саме стрибнули у воду з триметрової висоти, і я сказала подрузі: "Я його знаю, він працює в сусідньому відділі". Я на такий стрибок ніколи не наважилась би. Це треба вміти!

— А, ви про це, — скромно сказав пан Пляшкер. — Та воно ж не варте згадки...

— Яз подругою ходжу в басейн найчастіше в неділю. Ви також?

— Я? Та нема в мене ніякої подруги! Вона засміялася.

— Я мала на увазі: чи й ви любите ходити в басейн у неділю?

— Кілька останніх років я ходжу в басейн лише в неділю, — повідомив пан Пляшкер.

— О, нам виходити, — мовила жінка, вказавши на відчинені двері ліфта. — Він уже давно приїхав, а ми все розмовляємо й не помічаємо, що стоїмо.

Вони вийшли, двері зачинилися, ліфт знову рушив — поїхав донизу. Пан Пляшкер спантеличено повів очима довкола.

— Е, ми приїхали аж на п'ятий поверх, — сказав він. — З неуважності проїхали три зайві поверхи. Чи, може, ви натиснули не на ту кнопку?

— Я взагалі не натискала на жодну, я подумала, що ви натиснули, — відповіла вона. — Знаєте що? Ходімо вниз пішки.

Пан Пляшкер, ідучи поруч, глянув на неї й запитав:

— У вас сьогодні інші коси, не такі, як були на минулому тижні.

— Та ні, коси ті самі, — відповіла вона й знову засміялась. — Тільки зачіска інакша. Моя подруга вчора мене підстригла. Я, власне, й не хотіла, щоб

так коротко і щоб вийшло так їжакувато, а проте вже звикла до такої зачіски. А вам вона як?

— Мені подобається, — відповів пан Пляшкер. — Трішки скидається на Суботикову.

— На Суботикову? А хто це — Суботик? — зацікавилась вона.

— Гм. Це не так просто пояснити, — сказав пан Пляшкер. — Можливо, ви його незабаром побачите. Він був зі мною в басейні.

— А, такий рудочубий малий у водолазному костюмі! Він ваш? Ви одружені?

— Ні-ні-ні, — запевнив пан Пляшкер. — Він не дитина, він — Суботик, і він не мій, хіба що живе при мені, і я не одружений.

— Це не так просто зрозуміти, — зізналася вона.

Тим часом вони прийшли на свій другий поверх і на мить зупинилися перед дверима контори.

— Якщо хочете, я можу вам усе докладно пояснити, — сказав пан Пляшкер. — Між іншим, що

ви зазвичай робите під час обідньої перерви? Куди ви ходите обідати?

— Я обідаю тут-таки, — відповіла вона. — Найчастіше беру з дому якийсь салат. А ви? Що ви робите на перерві?

— Я завжди ходжу обідати в "Зелене дерево", вже кілька років, — сказав він. — До речі, в них там дуже-дуже добрий салат!

— Можу коли-небудь покуштувати, — вирішила вона. — Коли у вас обідня перерва?

— Від пів на першу до пів на другу.

— Тоді — до пів на першу. — Вона, всміхнувшись, кивнула йому головою і пішла до дверей свого відділу.

Пан Пляшкер гукнув їй навздогін:

— Стривайте, одну хвильку, будь ласка! Я ж і досі не знаю, як вас звати!

— Моє прізвище Травен. Майже як місяць травень, — відповіла вона й зачинила двері.

Пан Пляшкер, зачарований, ще постояв біля її дверей, тоді похитав головою і сказав:

— Просто не можу повірити! Я справді розмовляв із нею. Я наважився!

І хоча пан Обердубер, його начальник, сердито висварив його за спізнення, пан Пляшкер цілого півдня мав пречудовий настрій і, роблячи підрахунки, стиха мугикав собі під ніс щось веселеньке.

Рівно о пів на першу він поклав олівця й пішов із пані Травен до "Зеленого дерева".

Та не їв він майже нічого, бо весь час лише говорив. Розповів їй усе про Суботика. Як той пристав до нього і як стій назвав татком. Тоді Суботик був ще такий невеличкий, що його вдалося заховати в рюкзак і так пронести до свого житла. Обличчя в малого тоді було все в синіх цятках, і він їв усе, що бачив перед своїм хоботцем: чи то краватку, а чи кошик на папери. Тепер він уже в рюкзаку не вміститься, бо став такий завбільшки, як восьмирічна дитина. І він уже не гризе пластикових

кошиків на папери чи ніжок від стільців. Бо тепер він найдужче полюбляє їсти ковбаски з гірчицею.

Однак пан Пляшкер не розповів пані Травен, що й у нього самого тепер живіт у синіх цятках. Для нього це було б занадто прикро.

Коли вони разом повернулися до контори, була вже за чверть друга. Та хоча пан Обердубер ще суворіше вичитав йому за спізнення, пан Пляшкер усю другу половину робочого дня мав ще кращий настрій.

Увечері він прийшов додому в чудовому настрої. Цього разу він навіть здолав сім східців, що вели нагору, всього двома скоками, у коридорі мало не пробіг, не помітивши, повз свого приятеля пана Вівторакуса — той саме навчав там свого папугу їздити на роликах. Пан Пляшкер привітався з паном Вівторакусом і з папугою, крізь відчинені кухонні двері кивнув головою пані Моркван і, влетівши вихором до своєї кімнати, вигукнув:

— Привіт, Суботику! То як тобі велося цього ма-лонудного дня?

— Зовсім непогано, — відповів Суботик. — Я грався в ярмарок і підготував дещо для вас.

Я починаю! Сісти прохаю на ліжко мерщій! Сідайте як стій. Ви — весь увага, буде розвага!

— А ти хіба не хочеш послухати, як велося цього дня мені? — спитав пан Пляшкер і сів на ліжко. — Бо й я сьогодні аж ніяк не нудьгував.

— Згодом, тату, згодом! — відмахнувся Суботик. — Зараз ми з вами пограємося: будемо вудити. Ось, візьміть! — Із цими словами Суботик тицьнув йому в руку кінці щонайменше двадцятьох шнурів. — Тримайте міцненько!

Аж тепер пан Пляшкер краще розглянувся довкола. Через усю кімнату звідусіль згори донизу було натягнено шнури. Вони тяглися з-над шафи й з-понад люстри, від рейки для штори й від спинок стільців, п'ялися догори з одного боку книжкової полиці, а з другого спадали донизу й ховалися десь за письмовим столом чи за кріслом, обвивали віконну ручку, пролягали через стіл і стільці й зникали в шухлядах, кошику на папери чи між двох грубих книжок на полиці.

Пан Пляшкер сидів і дивувався.

Суботик виліз на свого холодильника, вклонився і, мов закликач на ярмарку, почав вихваляти справу своїх рук:

— Сюди, сюди, шановні пані й панове! Завітайте і пограйте! Випробуйте наші "Вудочки"! Це незрівнянна й неповторна гра, єдина у своєму роді на цілий світ! На вас чекає головний приз і сім додаткових. Оберіть для себе вудочку і виловіть приз!

Він нахилився до пана Пляшкера і прошепотів:

— Тепер потягніть за якийсь шнур, татку!

Пан Пляшкер переклав один із шнурів з лівої в праву руку й потяг за нього. На другому кінці шнура піднявся десь із-за письмового столу й поплив догори один із призів — стара консервна бляшанка.

— Погляньмо лишень, що вам цього разу подарувало ваше щастя! — вигукнув Суботик і підхопив бляшанку. — Чи випав вам головний — перший приз, чи другий, а чи, може, третій? Ні, маємо тут лише заохочувальний приз — це кулькова ручка, на жаль, поламана й без стрижня. Безперечно, наступного разу успіх буде більший! Лише потягніть за шнур! Наважтеся! Не гайтеся! Хтозна, може, цього разу вам попадеться головний приз?

Пан Пляшкер потягнув за другий шнур. З-за книжкової полиці виринув невеличкий пакунок.

Суботик упіймав його, сягнув рукою всередину, витяг темно-сіру шкарпетку й вигукнув:

— Найщиріші вітання з третім призом — чоловічою шкарпеткою, лише трішки приношеною! Ваші оплески, шановні пані й панове, оплески володареві третього призу!

Він нахилився до пана Пляшкера, тримаючи кінчиками пальців, передав йому шкарпетку й прошепотів:

— Тепер ви маєте плескати в долоні, татку!

— Як же мені плескати в долоні, коли в мене в руках шнури? — сказав пан Пляшкер.

— Гм. Про це я не подумав. — Суботик замислився. — То добре! Зараз ви здобудете головний приз. Тягніть за оцей ось шнур!

Пан Пляшкер так і зробив. З-під крісла витягся паперовий сувій, з якого Суботик видобув зіжмакану газету.

— Найпалкіші вітання! — вигукнув він. — Переможець одержує перший приз — сьогоднішню газету з важливим повідомленням!

Він подав газету панові Пляшкеру й прошепотів:

— Про нас надруковано на третій сторінці! Пан Пляшкер випустив із рук решту шнурів,

розгорнув газету, побачив обведену червоним олівцем замітку й прочитав:

"Таємниче зникнення. Троє туристів-гам-буржців у суботу не повернулися з огляду нашого міста. Прочекавши марно кілька годин, їхні супутники вирішили звернутися по допомогу до міської влади. Поліція постала перед загадкою. По трьох зниклих до сьогодні немає жодних слідів. Не виключається жорстокий злочин.

Востаннє трьох гамбуржців свідки бачили в товаристві чоловіка років тридцяти п'яти, зовнішність якого описують так: худорлявий, темноволосий, в окулярах, без особливих прикмет. Поліція розшукує цього чоловіка у зв'язку з іншим правопорушенням. Перебуває здебільшого в супроводі рудочу-бої дитини, вбраної у водолазний костюм. Свідчення стосовно справи надавайте будь-якому поліційному відділкові".

Пан Пляшкер упустив газету з рук.

— Господи Боже, нас розшукує поліція! Що ти зробив з тією трійкою? Чого ти, власне, забажав тоді, в суботу?

— Щоб вони опинились там, звідки з'явилися. Тепер я також не знаю, як було витлумачене моє бажання.

— Що ж нам робити? Нас заарештують! Може, вже завтра. — Гарний настрій пана Пляшкера як вітром звіяло. — Господи праведний, що на це скаже пані Травен?!

— Пані Травень? А це ще хто? — спитав Суботик.

— Жінка з ліфта, — пояснив пан Пляшкер.

— Я так і знав! То ви вже познайомилися, ви вже знаєте цю пані Лютень?

— Травен, — виправив пан Пляшкер. — Ми сьогодні довгенько розмовляли. Мені вона видалася надзвичайно привітною і дуже-дуже люб'язною.

— Це чудово, — сказав Суботик. — Може, хоч відвідуватиме вас у в'язниці.

— Тобі все смішки! — Панові Пляшкеру тим часом було нітрішечки не до сміху. — Що ж оце нам робити? У жодному разі не можна, щоб нас десь побачили вдвох, бо вмить заарештують! Кепські справи! А як же гарно цей день починався...

— Це правда, — сказав Суботик, — починався Великим Холодильником, повним наїдків!

— .. .і тривав так гарно...

— Умгу! Я цілий день лаштував "Вудочки" й зовсім не нудився!

— .. .і як погано все скінчилося...

— А от і ні! До кінця дня ще далеко. Зараз ми гарнесенько попоїмо, тоді забажаємо собі новеньку гру в карти, гратимемо в "шістдесят шість", попиваючи малиновий сік. Що ж у цьому поганого?

— А якщо нас завтра запроторять до в'язниці?..

— Ну то принаймні сьогодні матимемо гарний вечір, — відповів Суботик. — З наїдками, напоями, іграми та співами.

— Не думаю, що мені сьогодні закортить співати...

— А мені вже закортіло! — сказав Суботик.

Не сидімо, як тетері,

а берімось до вечері.

Пиймо сік,

щоб не втік!

А потім, звісно, варто

пограти в шахи, в карти.

Мій шлунок, мій коханий противитись не стане, мій шлунок милий, любий вечерю перетрубить!

Одинадцятий розділ Прогулянка втрьох

Уночі пан Пляшкер довго не спав, неспокійно перевертався в ліжку з боку на бік.

Коли задзвонив будильник, йому здалося, що він лише кілька хвилин тому склепив очі. Він мляво сів у ліжку й позіхнув.

Від цього прокинувся Суботик, який під дзвін будильника мирно спав собі далі. Він скочив з ліжка, потягся й заспівав:

От щасливі будем ми, як потрапим до тюрми! У тісній тюремній клітці, хоч-не-хоч, сидиш на місці. Та на те я раду знаю — чимскоріше забажаю,

не злякавшися біди: — Холодильничку, сюди! — Ой, а що це я накоїв — там ні їжі, ні напоїв! Тож я вмиюся слізьми й забажаю: Теть з тюрми!"

— Так просто воно не буде, — сказав пан Пляшкер. — Мабуть, вони не замкнуть нас в одну камеру. А якщо я не чутиму твого бажання, то воно ж не здійсниться.

— То гаразд. Не йдемо до в'язниці, а краще поснідаємо, — запропонував Суботик.

Із цим пан Пляшкер одразу погодився.

Трохи згодом, коли він уже пов'язав краватку й позав'язував шнурки на черевиках, надягнув свій легенький літній піджачок і взяв під пахву портфеля, то сказав Суботикові:

— Будь ласка, сиди дома, не виходь на вулицю. Твій водолазний костюм таки справді дуже впадає в око.

— Не виходити на вулицю? Впадає в око? Гм. А якщо я просто забажаю собі якусь іншу вдяганку? — додумався Суботик.

Така пропозиція сподобалася панові Пляшкеру.

— Це було б добре. Може, сині джинси?

— Ні-ні! їх кожне носить. Я хочу шаровари з малюнками!

— Чудово! Забажай собі шаровари з малюнками.

Суботик скинув водолазного костюма, почепив його на спинку стільця й сказав:

— Хочу такі штанці, як я люблю!

І вже наступної миті пірнув у просторенькі шаровари, всі в мальованих ковбасках, поглянув у дзеркало, широко всміхнувся і вдоволено кивнув головою.

Зате пан Пляшкер не дуже зрадів.

— Хіба ж вони не впадатимуть в око? Гадаєш, вони непримітні?

— Примітні, але привітні, — заримував Суботик. — Тепер ще забажаю собі зелену сорочку в сині цяточки. Суботикам такі личать. І супермодні черевики з розширеними носками. Отак. І годі бажань. Великих вам радощів у конторі, татку!

Надворі пан Пляшкер найрадніше звів би комір свого піджачка, так йому хотілося сховати від усіх своє обличчя. Та саме стояв теплий літній ранок, і пан Пляшкер сказав собі, що так він ще дужче привертав би увагу, а тому пішов далі, не зводячи коміра.

Ішов він швидше, ніж зазвичай, майже біг, час від часу крадькома озирався. І зовсім би не здивувався, якби за ним назирці біг поліціянт. Щохвилини бідолаха очікував, що ось зараз на плече йому ляже чиясь важка рука:

— Пляшкере, вас заарештовано!

Він добіг до першого-ліпшого газетного кіоску і вже був проскочив повз нього, та враз рвучко зупинився, обернувся й помчав назад — йому впав у око один газетний заголовок у вітрині кіоску: "Зниклі гамбуржці знайшлися цілі й неушкод-жені".

Пан Пляшкер негайно купив газету і на ходу прочитав усю замітку. Вона була коротка і повідомляла, що троє туристів аж у понеділок

дізналися з газети, як їх гарячково розшукують. А вони в якийсь незбагненний спосіб ще в суботу повернулися до Гамбурга. Таким чином дивовижна

пригода була щасливо вичерпана, і поліція змогла взятися до важливіших справ.

— Ур-ра! — вигукнув пан Пляшкер, підскочив щосили і знов побіг уперед. Тепер уже не від страху, а з радощів. Кіоскер вихилився зі своєї халабудки і, дивлячись йому вслід, похитав головою.

Пан Пляшкер біг усю дорогу, часом підскакував на одній нозі, як мала дитина, потім навіть виліз на низенький садовий мур, пішов уздовж нього, широко розкинувши руки, силкуючись тримати рівновагу й просто нетямлячись від несподіваного великого полегшення.

У такому стані його побачила пані Травен: вона також саме підходила до будівлі контори.

— Доброго ранку, пане Пляшкере! — гукнула вона й засміялася. — Здається, у вас гарний настрій. Радієте, що йдете працювати?

— Привіт, пані Травен! — відповів він і зіскочив з муру. — Ви навіть уявити собі не можете, як мені стало добре хвилин п'ять тому. А зараз, коли я побачив вас, мені зробилося ще краще. Конторська праця, щоправда, мене анітрохи не тішить. Контора для мене однаково що в'язниця. Я залюбки просачкував би цілий сьогоднішній день.

— Просачкували б? Добра думка! Я також, — призналася вона.

Пан Пляшкер став такий щасливий і такий відважний, як ніколи доти. Він простісінько вхопив пані Травен за руку і сказав:

— Тоді так і зробімо! Забудьмо контору й наших панів начальників і ходімо гуляти. Як вам це?

Вона засміялася:

— Пречудово. Але що скаже мій начальник, якщо мене не буде на роботі без поважної причини, я не знаю.

— Обіцяю, що він вас не сваритиме. Ходімо зі мною, будь ласка!

— Гаразд, умовили! — погодилася вона. — Але тоді швидше гайнімо звідси, поки він нас не побачив.

І вони побігли геть. За кілька кроків пан Пляшкер помітив, що він і досі тримає її руку в своїй. Але так і не випустив, бо пані Травен начебто не мала

нічого проти. Хоча вони вже звернули в парк і не бігли.

— І що ж ви зробите, щоб мій начальник не сварився? — запитала пані Травен. — Попросите в нього пробачення за мене?

— Ні-ні, я зроблю щось зовсім інше, — відповів він. — Ми зараз підемо до мене додому, бо мені задля цього потрібен Суботик.

Суботик дуже здивувався, коли пан Пляшкер невдовзі знову з'явився перед ним, та ще й у супроводі якоїсь жінки.

— У вас сьогодні вихідний, тату? Чи ви прийшли тільки по одяг для в'язниці? Ця пані — з поліції?

— Це пані Травен, — відрекомендував її пан Пляшкер. — Аз затишною тюремною камерою нічого не вийшло. Бо ти вирядив панів Гамбургерів до їхнього рідного Гамбурґа, і тепер вони знову дома.

— Привіт, доброго ранку! — привіталась пані Травен. — Отже, ти — Суботик. У тебе оригінальні штанці!

— Авжеж, на них вісімдесят вісім ковбасок, я перелічив, — відповів той. — А ти, отже, пані з носом із ліфта.

— Як-як? — перепитала вона й подивилась на пана Пляшкера.

Той трохи зніяковів, швиденько нахилився до Суботика й тихенько сказав йому:

— До тебе велике прохання: чи можеш ти забажати, щоб сьогодні в пані Травен і в мене був вихідний?

— Тільки якщо ми потім підемо на прогулянку. Всі троє!

— Та про мене... — мовив пан Пляшкер і глянув на пані Травен.

— Я також не заперечую, — сказалачвона.

— Тоді добре, я забажаю, — пообіцяв Суботик. Пані Травен стурбовано запитала пана Пляшкера:

— У вас живіт болить?

— У мене? Чому?..

— Бо ви скривились і вхопилися за живіт.

— Ні, просто ніби трішки кольнуло. Так, наче оса вкусила.

Задзвонив телефон. Доки пані Моркван надійшла з вітальні, пан Пляшкер уже був біля апарата.

Суботик і пані Травен напружено дослухалися, бо на тому кінці дроту говорив пан Обердубер.

— Так, шефе... так, так. Шкода. Так... Гм. А в сусідньому відділі? А, ні, весь поверх звільняють? Отаке лихо. Тільки подумати! Так, авжеж. Так. Бувайте здорові, пане Обердубере. До післязавтра! — почули вони.

Пан Пляшкер поклав трубку і, весь сяючи, підійшов до пані Травен.

— У будівлі контори, на жаль, сталася аварія водогону, — розповідав він. — Увесь другий поверх залило, і тепер треба відпомпувати воду. Сьогодні й завтра контора не працюватиме. — Він засміявся. — На жаль!

— І пан Обердубер не здивувався, що застав вас о цій порі вдома? — спитала вона.

— Ні. Вхід на другий поверх закрито. Він подумав, що я прийшов до контори, але мусив повернутися додому. Він дзвонив тільки, щоб сказати: завтра ми також гуляємо. Стривайте, то ми ж тепер можемо йти втрьох на прогулянку!

— Дивовижний збіг обставин! — сказала вона, хитаючи головою. — Якби я сама не стала його свідком, то не повірила б, що таке можливо.

Весь дообідній час і навіть половину пообіддя вони втрьох гуляли й розмовляли. Чи, краще сказати, пані Травен розмовляла з паном Пляшкером, а Суботик тим часом полохав голубів, досліджував контейнери зі сміттям, бігав наввипередки з велосипедистами або лякав

перехожих, нечутно підкрадаючись до них іззаду і зненацька сигналячи, мов тобі автомобіль.

Аж ось усі троє зголодніли й зайшли до кавяр-ні-морозивної в міському парку.

Суботик сів за єдиний вільний столик, простягнув ноги вперед і заспівав:

Сонце пряжить, бо в гніву є — лиш морозивом живу я; а як змінить гнів на ласку — не одну умну ковбаску.

Як немає сонця й сліду,

я від ранку до обіду,

щойно встану, щойно вмиюсь, —

їм, аж доки не нагріюсь!

Люди за сусідніми столиками засміялися. Пан Пляшкер сказав:

— Невже тобі неодмінно треба так голосно виспівувати? Подумай краще, що ти хочеш замовити?

— Гаразд, — відповів Суботик. — Я замовлю собі шість відеречок вершкового морозива.

— Одразу шість? — сміючись запитала пані Травен. — А це трішки не забагато? Адже твій пан Пляшкер не мільйонер.

— То я забажаю, щоб мої шість відеречок нічого не коштували.

Пані Травен заперечила:

— Це було б чудово, якби було можливо. Але ж безкоштовного морозива ти ніде не знайдеш.

Тієї миті до їхнього столика швидко рушили офіціант разом із директором кав'ярні.

— Бачиш, до чого ти доспівався, — прошепотів пан Пляшкер. — Зараз вони нас витурять звідси.

Директор зупинився біля них, ляснув у долоні й вигукнув:

— Дорогі відвідувачі, дозвольте на хвильку попросити вашої уваги! Може, ви читали наше оголошення в газеті? Сьогодні ми відзначаємо сімдесятип'ятирічний ювілей нашого закладу. Тому кожен сімдесят пятий наш відвідувач одержує право безкоштовного вибору страв і напоїв. І саме за цим столом наші відвідувачі номер сімдесят чотири, сімдесят п'ять та сімдесят шість. — Він вказав на столик, що за ним сиділи пані Травен, пан Пляшкер та Суботик. — Чи можу я запропонувати цьому маленькому відвідувачеві вибрати собі в нас щось маленьке-ласеньке?

— Так, можеш, — дозволив Суботик.

— І чого ж бажає собі наш маленький гість?

— Морозива, — відповів Суботик.

— Морозива? Та звісно ж! — вигукнув директор. — Любі відвідувачі, ви побачите, що ми виконуємо свої обіцянки! Щойно наш шановний сімдесят пятий відвідувач з власної вільної волі обрав собі приз — морозиво! — І тихо до офіціанта: — Ідіть-бо вже та принесіть манісіньке відеречко — з найдешевших!

— Морозиво фруктове! — гукнув Суботик. Офіціант, що був рушив від столика, повернувся назад.

— Гаразд, хай буде фруктове, про мене, — мовив директор, кисло всміхнувшись.

— І вершкове! — додав Суботик.

— Вершкове?

— Так. І шоколадне!

— Шоколадне?!

— І ще ото таке — в найбільшому вафельному відеречку! — не вгавав Суботик. — І одне — під отакою паперовою парасолькою, як в отого опецька. — Він вказав на сусідній стіл.

— Мені не причулося? — вигукнув директор. — Ти хочеш безкоштовне відеречко морозива — з вершками, фруктами, шоколадом, вафлями й паперовою парасолькою?

— Як то — відеречко? — перепитав Суботик. — Я хочу шість ґатунків морозива. Тільки, будь ласка, швидше!

Офіціант, який досі безмовно стояв поряд, миттю занотував у своєму блокноті: "Шестеро відеречок морозива. Окреме замовлення".

Директор ухопив його за руку й вигукнув:

— Та йдіть-бо вже! Хутчій, хутчій! Чи ви не чули, що сказав наш маленький відвідувач!

І вони обидва разом кинулися до прилавка з морозивом — виконувати Суботикове замовлення.

Згодом, коли всі принесені відеречка стояли порожні на заляпаному вершками столі, пані Травен сказала Суботикові:

— Я просто не можу повірити, що все це сталося випадково. Спочатку вільний день, а тепер морозиво. За всім цим неодмінно щось криється!

— За чим? За ким? — спитав Суботик і озирнувся довкола. — Я не бачу тут нікого. І нічого... такого.

— Ти мене чудово розумієш, та не хочеш розкрити таємницю. Розкажи-но мені хоч трішки про себе. Я не знаю навіть, хлопчик ти чи дівчинка.

Суботик скривився.

— Я ж не дитина, ти мала б уже давно це помітити. Я — Суботик!

— А що це таке насправді? — Пані Травен, усміхаючись, подивилася на пана Пляшкера. — Ви вже пробували мені це пояснити, але я не зрозуміла.

— Суботик — це Суботик, і ніщо інше, — заявив Суботик.

— Гм. Здається, багато розводитись про себе Суботики не схильні, це я зрозуміла. Чи можна принаймні дізнатися, скільки тобі років?

— Три!

— Як? Усього три роки?

— Ні, три місяці. У травні я прийшов до тата Пляшкера, а тепер у нас серпень.

— А що було перед тим? Ти вже був тоді на світі?

— А то ж як? Звісно, був! — відповів Суботик. — Ще 6 пак!

— І відколи ж?

— Відтоді, як існують суботи.

— Але ж вони існують уже понад сотню років!

— Набагато, набагато довше! — сказав Суботик. — А ще довше я не хотів би тут сидіти, щоб мене дратували. — Він підвівся. — Суботяче правило номер двісті три: все питати, все сидіти — то й Суботик може впріти.

На зворотній дорозі через парк Суботик порівнявся з пані Травен, довго поглядав на неї скоса й нарешті сказав:

— Я також хочу в тебе дещо запитати, пані Квітень.

"Пані Травен", — хотіла була вона виправити, але передумала й відповіла:

— То питай, любий Неділику!

— Не "Неділик" від "неділя", а "Суботик" від "субота", — виправив малий.

— Вибач, будь ласка, — мовила вона і всміхнулася. — І як тільки я могла це переплутати?

Суботик і собі всміхнувся й відповів:

— Інколи це буває, пані Травень. Але я хотів спитати тебе про щось наодинці, так, щоб тато Пляшкер не чув.

— Що це ще за таємниці? — запротестував пан Пляшкер. — Чому я не повинен чути?

— Чому? Бо я так бажаю, — відповів Суботик.

— А, он як! Ну, це я чудово розумію! — мовив пан Пляшкер. І миттю сів на одну з паркових лав. — Ідіть уперед, я вас потім наздожену.

Коли Суботик із пані Травен рушили, вона здивовано озирнулася на пана Пляшкера, що привітно їй кивнув, і спитала Суботика:

— Пан Пляшкер завжди робить усе, що ти хочеш?

— Не все. Тільки іноді виконує якесь моє невеличке бажання, — відповів Суботик. — Але це ж знову питаєш ти! А хотів запитати я тебе.

— То питай!

— Скажи, ти також пана Пляшкера любиш? — запитав малий. — Він також здається тобі "гідним любові" й усяке-таке?

— Чому "також"? Що ти хочеш сказати? — запитала вона замість відповіді. — Що він тобі нарозповідав про мене?

Суботик помітив, що вибовкав зайве, і тому просто заявив:

— Я сказав "також", бо і я ж його люблю.

— А, ти он що мав на увазі! — Пані Травен здавалася розчарованою. — Що тобі на це сказати? Я його майже не знаю. — Вона мить подумала. — Гм. Так, він мені подобається.

— Саме цього я й бояв... цього я й сподівався, — сказав Суботик. — Але мушу тебе застерегти: він дуже боязкий. Жінкам це ж не подобається, правда?

Вона зареготалася.

— Чудово, що ти так добре знаєш, що подобається жінкам. Та уяви собі: мені подобаються несміливі чоловіки! Нахабних типів я терпіти не можу!

— Нахабних типів? — повторив Суботик. — А які вони? Що вони роблять? Розкажи мені!

— Як тобі пояснити? Це не просто.

— А ти спробуй! — попросив Суботик.

— Вони, наприклад, страшенно чваняться своїми мязами і...

— Дякую, цього досить. Зачекай, я зараз! — вигукнув Суботик і помчав до пана Пляшкера.

Ухопивши татка за руку, він потяг його за собою:

— Ходімте вже до нас! Я маю невеличке бажання...

— Знову бажання? — підозріливо сказав пан Пляшкер. — І чого ж тобі хочеться цього разу?

— Я хочу, щоб ви страшенно пишалися своїми м'язами!

— А я таки маю право ними пишатися, — відразу вихопився пан Пляшкер. — Не думаю, що такі м'язи є ще в когось, крім мене. Ось, приміром...

— Стоп! Зачекайте! Скажіть про це не мені, а пані Травен. Вона ними просто марить!

— Ну, якщо ти так гадаєш, — сказав пан Пляшкер.

Тим часом вони наздогнали пані Травен.

— Ми щойно розмовляли про м'язи, — щиросердо повідомив пан Пляшкер. — Хочете поглянути, якими м'язами я пишаюся найдужче?

— З великою цікавістю погляну, — відповіла вона.

— Подивіться лишень на моє вухо. Бачите?

— О, та ви справді незрівнянно ворушите вухами! — вигукнула вона. — Як на мене, це потішно. Поворушіть ще раз, будь ласка!

— На цілий наш клас це вміли тільки Антон Вівторакус і я, — гордо сказав пан Пляшкер і поворушив вухами. — Мабуть, мої вушні м'язи таки справді непогані. А крім того, я вмію ще щось,

чого не вмів ніхто в цілій школі. Ось погляньте: я дістаю носа кінчиком язика. А це зовсім не легко. Спробуйте самі!

Вона спробувала, проте в неї нічого не вийшло, почасти ще й тому, що вона без угаву сміялася.

— Це так кумедно! — сказала вона. — А знаєте, я також умію одну штуку— закручувати язика дудочкою. Отак!

Якийсь дідок, що саме вивів прогуляти собачку, зупинився, з цікавістю подивився на них і завважив:

— Це мило. Та зараз дещо покажу вам я — такого ніхто з вас не вміє! Чи не потримали б ви собачку? О! А тепер дивіться на мої великі пальці. Що скажете? Сенсація, правда ж?

Якась жінка з двома дітьми зупинилася й весело зирила на них.

— Дивовижно! Ви ж можете демонструвати цей номер по телебаченню, — сказала вона дідкові. —

А погляньте-но, що вміє мій меншенький! І це ж йому ще лишень п'ять рочків! Вона підштовхнула одне з дітей уперед:

— Себастьяне, а покажи-но панові, як ти вмієш ніжками!

Біля пана Пляшкера з Суботиком і пані Травен зупинялося дедалі більше людей, і серед них поліціянт у білому кашкеті.

— Увага, поліція! — прошепотів пан Пляшкер до Суботика, тицьнув дідкові в жменю повідець його собачки, ухопив за руки обох своїх супутників і швидко пішов з ними далі, а на їхній лаві сів хлопчик і почав показувати глядачам, як він зав'язує пальцями ніг вузлика на шнурку.

Перед будинком пані Моркван усі троє ще трохи постояли, розмовляючи. Щоправда, Суботик мало говорив, а більше буцав широкими носками своїх модних черевиків об стіну.

— О котрій ми побачимося завтра? — запитав пан Пляшкер.

— Тільки-но прокинемося. Ви лише позирніть на моє ліжко, так одразу й побачите мене, — сказав Суботик.

— Та я ж звертався до пані Травен, — дорікнув пан Пляшкер.

— Авжеж. Як це я не здогадався! — набурмосився Суботик і ще дужче забуцав носком у стіну.

— Підемо на прогулянку? — запитав пан Пляшкер. — Я був би страшенно радий.

— А я — ні, — буркнув Суботик.

— Залюбки, якщо хочете, — відповіла пані Травен. — Мені вже й зараз цікаво, що Суботик вигадає ще.

— Вигадка — бридка, відомо, я сидітиму удома, — озвався Суботик.

— Та чому ж? — здивувалася пані Травен. — Підемо з нами!

— І знову втрьох? Ні-ні, ох-ох! — відповів Суботик.

Пан Пляшкер сказав:

— Ти, мабуть, думаєш собі: вже краще Суботик — бочком-бочком — втече від розмови...

— ...між пирожищем і медяничком! — доказав замість нього Суботик. І засміявся.

— Про що це він? — не зрозуміла пані Травен.

— Я поясню тобі це завтра, коли ми побачимося, гаразд?

— Добре. Тоді до завтра! — згодилася пані Травен. — Зустрінемося в обід, еге ж?

Уже як вона пішла, пан Пляшкер усвідомив, що вперше сказав їй "ти".

Дванадцятий розділ

Прошання

Увечері в середу Суботикові довелося довго чекати пана Пляшкера додому. Щоб не нудитися, він вирішив прикрасити мальованими ковбасками біле простирадло на татковому ліжку, взяв червоного фломастера й заходився малювати.

Після шістдесят дев'ятої ковбаски простирадло було все замальоване так, що для сімдесятої, бодай найменшої, не лишилося місця. Тому Суботик вибрав фломастера іншого кольору й оздобив кожну ковбаску цяточкою гірчиці. А що темно-жовтого фломастера він не знайшов, то простісінько намалював гірчицю блакитним.

Він саме дістався шістдесят четвертої цяточки гірчиці, коли прийшов — у чудовому настрої — пан Пляшкер і одразу ж почав:

— Сьогодні був прегарний день! Дивовижний! Один із найкращих днів мого життя!

8968

— Якщо він навіть без мене був такий гарний, то уявіть собі тільки, яким би пречудовим, неповторним він став, якби ви були взяли мене з собою, — сказав Суботик.

Пан Пляшкер похитав головою.

— Ні, я так не думаю. Чудовішим він просто не міг бути. — Потім запитав: — Це докір? Ти ж сам сказав, що хочеш лишитися вдома.

— А певно! Бо ви ж цілий день не зводили б очей із пані Лютень.

— Пані Травен, — виправив пан Пляшкер. — Або кажи вже краще "Маргарита". Це її ім'я.

— Відколи ж ви це знаєте?

— Від сьогоднішнього вечора. — І він тут-таки знову полинув у небеса: — Вона — найчудовіша, найдостойніша і найвеселіша жінка з усіх жінок, яких я будь-коли знав.

— Це правда, — сказав Суботик. — Бо вона — єдина жінка, яку ви будь-коли знали.

— Ні-ні. Колись, дев'ятнадцятирічним хлопцем, я був дуже закоханий у дівчину на ім'я Бриґіта, — повідомив пан Пляшкер. — На жаль, я їй так ніколи й не признався в тому. Згодом вона побралася з якимось зубним лікарем.

— А цій Маргарині ви вже призналися?

— Маргариті! — виправив пан Пляшкер. — Ні, ще ні. Але гадаю, що незабаром я їй скажу.

— Ну, тоді я знаю, чого прибуло мені й що покинуло вас, — сказав Суботик.

— Не треба ревнувати, — мерщій відповів пан Пляшкер, зовсім не замисливши над тим, що мав наувазі Суботик. — Нехай я закоханий у Маргариту, але ти не будеш для мене третім зайвим.

— Ні четвертим, ні п'ятим? — мовив Суботик.

— Ніколи! — пообіцяв пан Пляшкер.

На жаль, він аж надто швидко забув свою обіцянку.

Упродовж трьох останніх тижнів пан Пляшкер дуже рідко з'являвся на очі Суботикові, бо здебільшого проводив свій час із Маргаритою. А коли й уривав якусь часинку для Суботика, то тільки те й робив, що хвалився: як дотепно сьогодні Маргарита сказала те й те, або як вона чарівно сміється, чи про те, що в усьому світі немає іншої такої жінки, як вона.

Суботик навіть трохи здружився з паном Вівторакусом та його папугою, частенько перебував у їхньому товаристві, а одного разу обережно, але міцно тримав зайця Мопса, коли пан Вівторакус надягав на того плетену шапочку. Бо в Мопса боліли вуха, і йому довелося цілих п'ять днів носити теплу вовняну шапочку, яку виплела для нього пані Моркван.

Пан Вівторакус, певна річ, також помітив, що його приятель останнім часом дуже зрідка буває удома.

— Коли я, власне, востаннє бачив Бруно? Рівно тиждень тому, — сказав якось він. — А я ж тепер,

більшою чи меншою мірою, мешкаю тут. Чи настане той час, що він бодай зазирне сюди? Мені ж бо край треба з ним побалакати!

Однак минуло ще аж три дні, перше ніж він несподівано здибав пана Пляшкера в коридорі. Той був у новій строкатій сорочці в супермодні "клинці", з букетом квітів під пахвою і вочевидь у прегарному настрої.

— Привіт, Антоне! — враз вигукнув він. — Нарешті я знову бачу тебе! А глянь сюди: не забув іще? — Пан Пляшкер вказав на своє ліве вухо.

— Хіба це не дивовижно? Ще й як! — сказав пан Вівторакус. — Ти ще й тепер умієш ворушити вухами, як колись у четвертому Б... А чи вийде це в мене? Так, дивися, в мене вийшло! — Пан Вівторакус був у захваті. — Ходімо зі мною на кухню, Бруно. Вип'ємо по гарненькій чашечці кави? Авжеж, вип'ємо, ще б пак! Є й пироги з яблуками,

Аннемарі спекла. І, власне, я маю до тебе розмову. Авжеж, мушу з тобою побалакати.

Він налив кави в чашечку спершу панові Пляш-керу, потім собі, поклав у свою чотири грудочки цукру й так довго та розгонисто колотив у ній ложечкою, що на блюдці стояла темна калюжка, а сам тим часом провадив таке:

— Чи не тяжко мені казати тобі це? Так, нелегко. Дарма що така подія, як близьке весілля, звісно ж, радість.

— Ти збираєшся обговорювати зі мною моє весілля? — здивовано запитав пан Пляшкер.

— Чи збираюся я розмовляти про твоє весілля? Ні, звісно ж, ні. Ідеться не про твоє, а про моє. Аннемарі і я хочемо назавжди поєднати наші долі. Авжеж, ми цього хочемо.

— Найщиріші вітання! Як гарно, що ти повідомляєш про це мені першому.

— Чи постає при цьому проблема? Так, на жаль, — вів далі пан Вівторакус. — Ще й велика! Ідеться про твою кімнату. Якщо я переїжджаю сюди, то, певно ж, заберу з собою не лише Мопсика з

Геркулесом, але також Нерона, Ніколауса, Сту-котунчика, Кларцю та решту звіряток. Авжеж, заберу.

Пан Вівторакус зітхнув, йому вочевидь було нелегко провадити далі.

— Отже, тобі потрібна моя кімната як житло для звірят, — сказав пан Пляшкер. — Я розумію.

Пан Вівторакус кивнув головою.

— Чи мусиш ти з цієї причини виселятися негайно? Ні, зовсім ні. Ти матимеш час, Бруно, і спокійно щось для себе підшукаєш. І, звісно, згодом ти будь-коли приходитимеш у гості. Авжеж, будь-коли.

Пан Пляшкер сказав:

— Нехай тебе не гризе сумління через це, Антоне. Я так чи так збираюся переселятись і шукаю для нас помешкання.

— Для "нас"? — перепитав пан Вівторакус. — Чи добре я розчув? Ти маєш на увазі себе й Су-ботика?

— Ні. Себе й Маргариту, — признався пан Пляшкер. — Ми переселимося разом з нею.

— А Суботик? — запитав пан Вівторакус.

— Ми, звісно, візьмемо його з собою. Маргарита його також любить і вважає дуже потішним.

— А Суботик? Чи вважає це потішним він? — сказав пан Вівторакус. — Мабуть, що ні. Ти вже з ним розмовляв?

— Ні, ще ні, — відповів пан Пляшкер. — Я скажу йому в суботу. У суботу в мене вихідний, і я матиму трохи більше вільного часу. Сьогодні в мене побачення.

Та Суботик випередив пана Пляшкера.

У суботу, саме як пан Пляшкер зібрався заявити Суботикові, що хоче з ним порозмовляти про щось важливе, той сказав:

— Тату, не біжіть ви хоч раз знову до своєї Маргарини, я маю з вами побалакати про щось важливе.

— Ти зі мною? — спантеличено спитав пан Пляшкер.

— Так, із вами. А ви гадали — з Морквою?

— То починай, — сказав пан Пляшкер. — Я — весь увага.

— Я хочу дещо перевірити. Перевірити-перемі-рити. Скільки, власне, у вас залишилося цяток?

— Цяток? — Пан Пляшкер розстебнув свою нову сорочку у велику кратку й подивився собі на живіт. — Усього п'ять, — полічив він. — А ти ж останнім часом майже нічого не бажав.

— Відтепер усе негайно зміниться, — сказав Суботик. — Слухайте уважно. Я бажаю — щоб ви більше жодного разу не зустрічалися з Маргаритою Травен!

— Чому ж мені більше не можна з нею зустрічатися? — злякано вигукнув пан Пляшкер. — Звідки в тебе таке підле бажання?

— Я хочу побачити, що буде!

— Гаразд, тоді зіграймо у "шістдесят шість".

Це бажання здійснилося. Пан Пляшкер дістав з полиці гру й заходився тасувати карти.

— Кожен одержує шість карт, — сказав він і почав роздавати карти.

— Я знаю, — мовив Суботик. — Цього разу ви ходите першим. Погляньте, знову червоні — козир.

Добре, добре, добре. Знає кожен картоїд— лиш червоні їсти слід. Вони смачніші.

Однак панові Пляшкеру було вочевидь не до карт. Він раз у раз помилявся, мусив забирати карти, скидав окуляри й ретельно протирав, підводився, ходив туди-сюди по кімнаті, розмірковуючи цілі хвилини, і зрештою заходився жувати чирвову даму.

В коридорі задзвонив телефон.

Пані Моркван постукала в двері кімнати пана Пляшкера, просунула голову всередину й гукнула:

— Вам телефонують, пане Пляшкере! Якась жінка, Кравен чи Драбен.

Пан Пляшкер вигукнув:

— Іду! — й кинувся в коридор. Суботик напружено дослухався.

— Привіт, серденько! Ні, я не забув, що ми домовилися... Що ти кажеш?.. Та ні, не те. Це повязано з Суботиком... і його бажаннями. Просто зараз? — Пан Пляшкер ухопився за комір сорочки. — Я спробую.

Він поклав трубку.

— Куди ви, тату? — гукнув Суботик.

Пан Пляшкер не відповів. Він поволі йшов коридором, так незграбно пересуваючи ноги, наче хтось поприв'язував йому до них каміння. Він ледве проволікся в надвірні двері, важко поплентався тротуаром і врешті зник за рогом вулиці.

Піт струмував його обличчям, йому було погано. Тремтячими руками він розстебнув комір сорочки, бо ледве дихав.

Що ближче ставало до умовленого з Маргаритою місця, то тяжче було панові Пляшкеру боротися проти Суботикового бажання, дужче калатало

серце, уривчастішим робився подих. Суботиків татко зупинився, утер піт з обличчя хустинкою. Він запитав себе, чи стане йому снаги це здолати.

А вдома, в кімнаті пана Пляшкера, чекав Суботик і дедалі більше непокоївся.

За якийсь час він постукав у двері вітальні пані Моркван і запитав:

— Пане Вівторакусе, чи можна з вами трохи поговорити?

— Авжеж, можна, — відповів пан Вівторакус.

— Здається, я загадав дуже дурне бажання, — прошепотів Суботик. — Тепер воно змагає татка Пляшкера. Мабуть, йому зараз так зле, як було мені тоді, коли — пригадайте — ви увімкнули без нас машину для здійснення бажань. Ви пам'ятаєте?

— Чи пам'ятаю я? Ще б пак! Ти тоді мало не пішов на той світ, якщо мені дозволено так сказати. І винен був у тому я. Що ж нам тепер робити з Бруно? Чи йти його шукати? Так, іти!

Саме коли пан Вівторакус із Суботиком вийшли надвір, перед будинком пані Моркван зупинилося таксі. З нього вискочила пані Травен і кинулася до пана Вівторакуса.

— Допоможіть мені, будь ласка, — сказала вона. — Дуже погано з Бруно. Його треба підтримувати, він майже непритомний.

Пан Вівторакус дбайливо взяв приятеля під пахву з правого боку, а пані Травен з лівого, і вони, підпихаючи, підіймаючи, тягнучи, доправили пана Пляшкера в його кімнату й поклали в ліжко.

Тільки-но татка вклали, Суботик нахилився над ним і прошепотів на вухо:

— Я хочу, щоб вам знову стало дуже-дуже добре!

Пан Пляшкер миттю підхопився, разів кілька присів, потягся й сказав до своєї подруги:

— Як чудово, що ти прийшла мене перевідати, Маргарито, і як чудово, що ти нарешті познайомилася з моїм приятелем Антоном. Хіба ж я не розповідав тобі вже не раз про те, як він зазвичай висловлюється? Авжеж, розповідав. — Він широко усміхнувся пану Вівторакусові.

Той, похитавши головою, мовив:

— Чи можливо це збагнути? Ні, це незбагненно. Щойно він був смертельно хворий — і ось він вам уже всміхається, жартує! Ще й не з кого іншого, а таки з мене!

Пані Травен щось запідозрила:

— Я гадаю, треба нам запитати в Суботика, що тут, власне, діється.

— Правда твоя, — сказав пан Пляшкер. Він поглянув на Суботика з докором. — Хоча я щойно майже був утратив свідомість, та пам'яті не позбувся. Як ти міг загадати таке підле бажання!

— Мені дуже прикро, татку. Однак це було вкрай потрібне випробування. Найщиріше вітаю вас — ви цей тест витримали!

— Який тест? Хто витримав?

— Бруно Пляшкер і Маргарита Травен. Ви, тату, хотіли з нею зустрітися, і це ваше прагнення було

таке велике, що побороло навіть цяткове бажання. Цим усе сказано.

— І що ж саме сказано? Поясни, будь ласка! — попросив пан Пляшкер.

Вірте, тату, цим словам: так, вона до пари вам. А по-друге, татку мій, ви — чудова пара їй! —

звіршував Суботик. Пан Пляшкер засміявся:

— Що вона мені до пари, я й так міг би тобі сказати, без ніяких тестів.

— Ні, тату, я мусив це зробити неодмінно. Бо я лише тоді можу спокійно від вас піти, коли знатиму, що вам і без мене буде добре. Тому прощання для мене тепер не таке тяжке.

— Прощання? — вимовила пані Травен.

— Прощання? Що це має означати? — запитав пан Пляшкер.

— Я мушу йти. Сьогодні субота, найкращий для цього день. Суботяче правило номер п ять:

Суботики відходять у суботу — це зрозуміло навіть бегемоту!

— Що це ти таке кажеш? Будь ласка, залишайся з нами! — сказав пан Пляшкер. — Я тебе нікуди не пущу!

Суботик ухопив його за руку.

— Я й так аж надто довго з вами пробув! Довше, ніж із будь-яким іншим татком досі! Вам я тепер справді не потрібен, повірте мені.

— Будь ласка, все одно залишайся з нами, — сказала пані Травен. — Ти для нас будеш як рідна дитина.

— Дитина? — Суботик здригнувся від огиди. — Я не дитина, скільки разів вам треба це розтлумачувати? Я Суботик.

Нараз пан Пляшкер щось згадав.

— Ти ж не можеш піти! — переможно заявив він. — Адже я забажав, щоб ти лишився зі мною назавжди!

— Ні, можу. Послухайте. Я хочу, щоб це ваше бажання втратило силу.

— І-і-і-і! — писнув пан Пляшкер і вхопився обома руками за живіт. — Це знову було якесь О. Т. Б.!

— Чи зрозумів я бодай одне слово з вашої розмови? Ні, не зрозумів, — озвався пан Вівторакус, який досі тільки мовчки стояв і дивувався. — Що це за О. Т. Б.? Скажи, будь ласка, Бруно. Поясни!

— Чи не міг би він вам усе тихо-мирно пояснити після того, як я піду собі? Авжеж, міг би, — сказав Суботик. — Я маю в запасі ще двоє бажань. Одне, мабуть, доведеться зужити на поліцію. Про всяк випадок. Так. Я хочу, щоб ті двоє поліціян-тів із відділку більше ніколи не згадали про тата Пляшкера, навіть якщо побачать його на вулиці просто перед носом.

— Дякую, — мовив пан Пляшкер. — Невже ти справді від нас підеш? Може б, ти ще подумав, га? Зостанься, Суботику!

— Чи радів би я з того? Авжеж, радів би! І Моп-сик, звісно, також. Може, навіть Аннемарі раділа б, — подав голос пан Вівторакус.

— Не йди! — попросила пані Травен.

— Ні-ні. Я тут тільки заважав би. Та обіцяю, що прийду вас провідати. Може, тоді, як у вас буде маля. Щоб воно дечого навчилося в мене. — Суботик, здається, був у захваті від цієї думки. — Гадаю, воно прехорошенько навчилось би в мене сили-силенної всього-превсього! О! Тепер я вже знаю, як мені використати останню цятку для здійснення бажань. Краплі Повернення, будь ласка!

Він попорпався в кишені своїх шароварів і простягнув панові Пляшкеру маленьку зелену з синіми цяточками пляшечку. На етикетці був напис суботячим письмом: "Кр. П. С".

— Що в ній? — запитав пан Пляшкер.

— Це — єдині у світі справжні, неперевершені, незмінно помічні Краплі Повернення Суботиків. Якщо я буду вам потрібен, татку, вживіть звідси

сім крапель протягом тижня — по краплі щодня. І — хоп! Лоп! Гоп! — я вже опинився перед вами, обіч вас чи позад вас!

— А якщо ти дуже будеш потрібен мені? — спитала пані Травен. — Тоді краплі діятимуть?

— На жаль, ні, — відповів Суботик. — Вони діють лише щодо Суботика і його татка Пляшкера. Але ти не журися! Якщо я тобі знадоблюся, ти ж завжди можеш попросити його вжити сім крапель.

— А якщо ми саме тоді посваримося й не розмовлятимемо одне з одним?

— Сподіваюся, ви будете удвох щасливі й сваритиметесь дуже рідко!

— Буває, що люди часом сваряться і все одно щасливі.

— Гм...— Суботик трохи подумав, широко всміхнувся й прошепотів пані Травен на вухо: — Ти накапаєш йому сім крапель нишком у ранкову каву. По краплі щодня. Він їх споживе, нічого не помітивши, — і я вмить буду у вас.

Пан Пляшкер намагався підслухати, проте нічого не розчув.

Пані Травен, сміючись, кивнула.

— Авжеж, так має вийти!

— Чи вийде? Еге ж, вийде. Зараз вийде Суботик. Вийде негайно-негайнісінько. Бо ви, чого доброго, ще заголосите!

Він міцно пригорнув до себе пана Пляшкера, потім пані Травен, потиснув руку пану Вівторакусові й сказав:

— Вітайте Аннемарі. Вона журитиметься за мною найменше.

Після цього він зник.

— Пішов, не відчиняючи дверей! Чи можливо це збагнути? Ні, неможливо, — мовив пан Вівторакус. — Мені неодмінно треба його розпитати, як він це робить! Та чи він справді ще прийде?

— Так, прийде! — відповіли пані Травен і пан Пляшкер в один голос.

— Ви певні? — запитав пан Вівторакус.

— Цілковито, — відповів пан Пляшкер. — Бо навіщо ж би він залишав нам свої Краплі Повернення Суботиків?